

Міністерство освіти та науки України
Українська академія банківської справи
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра фінансів

Дипломна (магістерська) робота зі спеціальності «Фінанси і кредит»

Методичні рекомендації
щодо написання та захисту дипломних (магістерських) робіт

Для студентів магістратури спеціальності «Фінанси і кредит»

Суми
УАБС
2015

УДК: [336:378.2](073)

ББК: 65.26я73

Д 46

Рекомендовано методичною радою обліково-фінансового факультету Української академії банківської справи, протокол № 2 від 24 вересня 2015 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів, протокол № від 11 вересня 2015 р.

Укладачі:

доктор економічних наук, професор *С. М. Фролов*;
доктор економічних наук, професор *С. В. Леонов*;
доктор економічних наук, професор *І. І. Рекуненко*;
кандидат економічних наук, доцент *Н. А. Дехтяр*;
кандидат економічних наук, доцент *О. В. Люта*;
кандидат економічних наук, доцент *Н. Г. Пігуль*;
кандидат економічних наук, доцент *О. В. Дейнека*
кандидат економічних наук, доцент *А. О. Бойко*

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор
І. О. Школьник;
доктор економічних наук, професор
Т. А. Васильєва

Відповідальний за випуск

кандидат економічних наук, старший викладач
В. В. Роєнко

Дипломна (магістерська) робота зі спеціальності «Фінанси і кредит» : методичні рекомендації щодо написання та захисту дипломних робіт / С. М. Фролов; С. В. Леонов; І. І. Рекуненко, Н. А. Дехтяр; О. В. Люта та ін. Українська академія банківської справи. – Суми : УАБС, 2015. – 77 с.

Видання містить загальні положення, тематику, порядок виконання та захисту дипломних (магістерських) робіт зі спеціальності «Фінанси і кредит», порядок проходження переддипломної практики та складання звіту, основні вимоги щодо складу, структури, змісту і оформлення звіту з переддипломної практики та дипломних (магістерських) робіт. У додатках наведені зразки оформлення та приклади виконання необхідних документів.

Призначені для студентів усіх форм навчання освітнього ступеня «магістр» спеціальності «Фінанси і кредит».

УДК: [336:378.2](073)

ББК: 65.26я73

Українська академія банківської справи, 2015

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	6
3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	9
3.1. Етапи та графік виконання дипломної (магістерської) роботи .	9
3.2. Визначення і затвердження теми	10
3.3. Рекомендована тематика дипломних (магістерських) робіт	12
3.4. Керівництво підготовкою дипломних (магістерських) робіт ...	22
3.5. Завдання на виконання дипломної (магістерської) роботи	24
3.6. Огляд джерел науково-методичної інформації і залучення фактичних даних	25
3.7. Методи наукового дослідження	26
4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	26
4.1. Загальні вимоги щодо структури та змісту дипломної (магістерської) роботи	26
4.2. Методичні вказівки до виконання дипломної (магістерської) роботи	31
5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	36
5.1. Загальні вимоги	36
5.2. Структурні елементи дипломної (магістерської) роботи	37
5.3. Нумерація сторінок	38
5.4. Нумерація розділів та підрозділів	38
5.5. Ілюстрації	38
5.6. Таблиці	39
5.7. Переліки	40
5.8. Формули	41
5.9. Посилання та цитування	42
5.10. Список використаних джерел	42
5.11. Додатки	43
5.12. Виправлення помилок	44
6. ПІДГОТОВКА ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ	44
6.1. Список документів для допуску дипломної (магістерської) роботи до захисту	44
6.2. Анотація на дипломну (магістерську) роботу	45
6.3. Нормоконтроль дипломної (магістерської) роботи	46
6.4. Відзив та оцінка керівника дипломної (магістерської) роботи .	46
6.5. Зовнішня рецензія	50
6.6. Довідка про впровадження результатів	51

6.7. Рішення про допуск дипломної (магістерської) роботи до захисту	51
6.8. Підготовка доповіді і презентаційних матеріалів	52
7. ЗАХИСТ ДИПЛОМНИХ (МАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ	53
7.1. Порядок захисту дипломної (магістерської) роботи	53
7.2. Оцінка дипломної (магістерської) роботи	53
Додаток А. Форма заяви на затвердження теми дипломної роботи	57
Додаток Б. Форма завдання на дипломну роботу	58
Додаток В. Зразок титульного аркуша дипломної роботи	60
Додаток Г. Зразок оформлення реферату дипломної роботи	61
Додаток Д. Зразок оформлення змісту дипломної роботи	63
Додаток Е. Зразок оформлення сторінки дипломної роботи	64
Додаток Ж. Зразок оформлення ілюстрацій	65
Додаток И. Зразок оформлення таблиці	66
Додаток К. Зразок оформлення формул	67
Додаток Л. Зразок оформлення списку використаних джерел	68
Додаток М. Зразок оформлення додатка	72
Додаток Н. Приклад анотації дипломної роботи	73
Додаток П. Форма довідки про проходження нормоконтролю	74
Додаток Р. Приклад відзиву керівника дипломної роботи	75
Додаток С. Лист оцінювання дипломної роботи	77
Додаток Т. Приклад зовнішньої рецензії	79
Додаток У. Приклад довідки про впровадження результатів дипломної роботи	81

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Зміна пріоритетів розвитку національної економіки вимагає адекватних заходів щодо покращення забезпечення підприємств, організацій та установ високо кваліфікованими кадрами фінансово-економічного профілю. Розвиток ринкових відносин, перспективи інтеграції національної економіки до світової економічної системи, інтернаціоналізація і глобалізація фінансових ринків, стрімкий розвиток комплексу методів, форм та інструментів фінансового забезпечення держави, регіонів та суб'єктів господарювання, необхідність посилення захисту від зростаючого впливу різних видів фінансових ризиків, зокрема, валютного, процентного і кредитного, поширення сучасних інформаційних технологій визначають нові вимоги до підготовки фахівців фінансово-економічного спрямування.

Сучасний фахівець із спеціальності «Фінанси і кредит» повинен володіти комплексом знань із гуманітарних, фундаментальних та фахових дисциплін, мати добру практичну підготовку для виконання функціональних обов'язків в міністерствах і відомствах, організаціях і установах, підприємствах, органах державного фінансового контролю.

Підготовка фахівців зі спеціальності «Фінанси і кредит» здійснюється за освітнім ступенем «магістр».

Магістр – рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння і знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування, здатний до продукування нових знань для вирішення проблемних професійних задач. У системі вітчизняної вищої школи освітній ступінь магістра присвоюється після закінчення процесу навчання, орієнтованої на науково-дослідну, науково-педагогічну або виробничу діяльність. Підготовка магістрів проводиться зорієнтована на підготовку фахівців для роботи як в державних та недержавних установах, організаціях і підприємствах, так і науково-дослідних та навчальних закладах.

Дипломна (магістерська) робота – самостійна одноосібна науково-дослідна кваліфікаційна праця, що демонструє теоретичні та практичні результати підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр» за відповідною спеціальністю, та є формою контролю набутих студентом у процесі навчання інтегрованих знань, умінь і навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків.

Відповідно до реалізації ступеневості вищої освіти, що передбачає здобуття певного рівня освіти і кваліфікації, написання та захист дипломної (магістерської) роботи є завершальним етапом навчального процесу підготовки магістрів із спеціальності «Фінанси і кредит». У аспекті спеціальної підготовки вона покликана показати, як студент опанував комплекс дисциплін навчального плану, в розрізі професійної підготовки – продемонструвати вміння здійснювати дослідження й приймати обґрунтовані

фінансові рішення в конкретних умовах роботи бази проходження переддипломної практики.

Дипломна (магістерська) робота є кваліфікаційним документом, на підставі якого Державна кваліфікаційна комісія (далі ДЕК) визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації, видачу диплома про повну вищу освіту.

Успішне виконання студентом дипломної (магістерської) роботи значною мірою залежить від того, наскільки він чітко уявляє собі основні вимоги щодо теоретичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи.

Ці методичні вказівки призначені для керівництва організацією, виконанням і захистом дипломних (магістерських) робіт із спеціальності «Фінанси і кредит» в Українській академії банківської справи, покликані надати допомогу студентам при виконанні дипломних (магістерських) робіт. Вони формулюють єдині вимоги до вибору теми, послідовності етапів виконання, змісту окремих розділів, оформлення роботи, визначають порядок захисту і критерії оцінювання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Дипломна (магістерська) робота є результатом особистої самостійної роботи студента, яка має внутрішню єдність і логіку викладення матеріалу і може виступати свідченням здобутого ним рівня професійної компетенції, що відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці зі спеціальності «Фінанси і кредит».

Мета підготовки дипломної (магістерської) роботи – продемонструвати достатній рівень сформованості і творчого застосування здобутих знань і практичних навичок для розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо розв'язання реальної науково-практичної проблеми в галузі фінансів і кредиту. Це досягається шляхом виконання студентом у процесі підготовки дипломної (магістерської) роботи професійних завдань, притаманних первинним посадам відповідного фаху.

Як теоретико-прикладне дослідження дипломна (магістерська) робота має містити глибоке теоретичне осмислення актуальної проблеми, а також обґрунтований варіант практичного її вирішення, виконаний на підставі ретельно проведеного аналізу діяльності конкретного об'єкта (базы практики). Працюючи над дипломною (магістерською) роботою, студент має засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану й оптимальної структури, роботи з літературними джерелами,

статистичною та обліково-фінансовою інформацією, аналізу й оцінки різних аспектів практичної діяльності у сфері фінансів, обґрунтування власних узагальнень, висновків та пропозицій.

Враховуючи особливі вимоги щодо підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр», магістерська робота – це кваліфікаційна робота наукового змісту, що повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, потребам національної економіки, містити певні елементи наукової новизни.

Завдання підготовки дипломної (магістерської) роботи можуть бути згруповані у розрізі забезпечення виконання навчальних, дослідних та оціночних функцій цієї форми організації навчального процесу.

Основними завданнями підготовки дипломної (магістерської) роботи є такі.

Завдання навчального спрямування:

- поглиблення, систематизація, закріплення студентом теоретичних і практичних знань, вироблення умінь застосовувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань;

- закріплення володіння системним підходом, сучасною методологією, методичним апаратом, інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування управлінських рішень, впровадження рекомендацій на реальних об'єктах (виробничих підприємствах, у фінансово-кредитних та інших установах і організаціях різних форм власності і підпорядкування), що відповідають профілю спеціальності «Фінанси і кредит».

Завдання науково-дослідного спрямування:

- здобуття і поглиблення навичок самостійної роботи з науковими, методичними, законодавчими та інструктивними матеріалами;

- розвиток вмінь у проведенні наукового пошуку і узагальненні різних методичних підходів та концепцій;

- пошук та розвиток сучасних наукових досягнень економічної та фінансової науки, розвиток уміння їх самостійно застосовувати при вирішенні конкретних економічних, соціальних та виробничих завдань.

Завдання оціночного спрямування:

- виявлення здібностей студента підбирати, систематизувати та аналізувати необхідну інформацію про діяльність об'єкта дослідження, проведення його фінансової діагностики;

- виявлення уміння студента застосувати набуті знання при розв'язанні конкретних економічних завдань на реальних об'єктах, що відповідають профілю спеціальності «Фінанси і кредит»;

- підготовка доповіді та наочних матеріалів (презентації), що передають основний зміст роботи і пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом;

- оцінка ступеня підготовки випускника до самостійної практичної діяльності в умовах трансформації фінансових відносин, сучасного

виробництва, прогресу науки, техніки та культури та присвоєння йому відповідної кваліфікації.

Підготовка дипломної (магістерської) роботи повинна продемонструвати вміння студента:

- використовувати здобуті в процесі навчання теоретичні знання і практичні навички для розв'язання певних проблем фінансового менеджменту;
- аналізувати наукову, соціально-економічну інформацію, документацію первинної, поточної, статистичної, фінансової звітності;
- узагальнювати вітчизняний і закордонний досвід;
- застосовувати сучасний інструментарій наукових досліджень у галузі фінансів;
- самостійно приймати раціональні рішення, використовуючи сучасні інформаційні технології, засоби комунікації та прикладні комп'ютерні програми.

Для досягнення окреслених цілей та завдань студент має:

- обрати тему дипломної (магістерської) роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження;
- оцінити ситуацію, що склалася в певній галузі науково-економічних знань, на реальному об'єкті, що відповідає профілю спеціальності «Фінанси і кредит»;
- визначити зовнішні прояви проблеми, деталізувати ієрархію взаємно підпорядкованих проблем;
- самостійно сформулювати мету і визначити завдання своєї роботи;
- сформулювати критерії оцінки досягнення цілей і завдань дипломної (магістерської) роботи, а також визначити основні обмеження щодо їх реалізації;
- забезпечити науковий пошук, критично узагальнити існуючі методи і моделі вирішення поставлених задач, чітко аргументувати власну точку зору щодо творчого застосування і розвитку сучасних методів управління фінансовими відносинами;
- здійснити аналіз і прогноз фінансово-економічних показників;
- обґрунтувати альтернативні варіанти розв'язання проблемної ситуації з урахуванням факторів невизначеності й ризику, спрогнозувати можливі наслідки впровадження пропозицій;
- визначити умови доцільного використання того або іншого варіанта розв'язання проблеми;
- сформулювати науково-практичні висновки;
- використовувати комп'ютерну та організаційну техніку, пакети прикладних програм, засоби презентації виконаної роботи;
- забезпечити дотримання норм господарського законодавства, інструктивно-методичних матеріалів, вимог державних і галузевих стандартів;

– оформити і захистити дипломну (магістерську) роботу на відкритому засіданні ДЕК.

Таким чином, дипломна (магістерська) робота – найважливіша форма самостійної роботи студента, в процесі якої він набуває умінь і навичок організації та здійснення наукових досліджень. Вона визначає загальноосвітню та фахову зрілість випускника, вміння діалектично мислити, творчо застосовувати набуті знання при вирішенні тих чи інших практичних завдань у сфері управління фінансовими відносинами на різних рівнях економічної системи.

3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

3.1. Етапи та графік виконання дипломної (магістерської) роботи

Виконання дипломної (магістерської) роботи складається з таких основних етапів:

- 1) визначення напряму дослідження, закріплення керівника дипломної (магістерської) роботи, вибір і затвердження теми;
- 2) складання плану дипломної (магістерської) роботи та отримання завдання на дипломну роботу;
- 3) огляд джерел науково-методичної та навчальної інформації, проведення досліджень і написання теоретичної частини роботи;
- 4) проходження переддипломної практики, збір фактичного матеріалу, звітної та статистичної фінансово-економічної інформації, складання та захист звіту про проходження переддипломної практики за матеріалами розділів 1 та 2;
- 5) написання аналітичного та конструктивного розділів дипломної (магістерської) роботи;
- 6) завершення написання дипломної (магістерської) роботи, приведення її структури і змісту до встановлених вимог;
- 7) оформлення дипломної (магістерської) роботи та проходження нормоконтролю;
- 8) рецензування дипломної (магістерської) роботи; подання завершеної роботи на кафедру,
- 9) підготовка до публічного захисту і захист роботи.

Графік виконання дипломної (магістерської) роботи затверджується на початку навчального року, а його додержання контролюється керівником дипломної (магістерської) роботи і є одним із критеріїв, що формують оцінку дипломної (магістерської) роботи.

Успішне виконання дипломної (магістерської) роботи залежить від чіткого дотримання послідовності її виконання.

При цьому рекомендуються наступні строки (табл. 1).

Таблиця 1 – Орієнтовний графік виконання дипломної (магістерської) роботи

Вид робіт	Термін виконання
Вибір теми дипломної (магістерської) роботи і затвердження її на кафедрі	Не пізніше ніж за півтора місяця до початку переддипломної практики
Науково-інформаційний пошук і подання плану роботи та списку джерел керівнику дипломної (магістерської) роботи	Не пізніше початку переддипломної практики з фаху
Підготовка і подання керівнику дипломної (магістерської) роботи рукопису першого розділу	Не пізніше ніж за 10 днів до закінчення переддипломної практики
Доробка першого розділу з урахуванням зауважень керівника дипломної (магістерської) роботи, підготовка другого розділу	Не пізніше ніж за 5 днів після завершення переддипломної практики (в строки захисту звіту про проходження практики)
Завершення всієї дипломної (магістерської) роботи в попередньому варіанті та подання її керівнику	Не пізніше як за тиждень до термінів проходження нормоконтролю
Оформлення дипломної (магістерської) роботи в остаточному варіанті, проходження нормоконтролю і подання роботи на кафедрі	За два тижні до захисту дипломної (магістерської) роботи

При порушенні графіка студент може бути недопущений до захисту дипломної (магістерської) роботи.

3.2. Визначення і затвердження теми

Дипломна (магістерська) робота виконується за тематикою, що відповідає профілю спеціальності «Фінанси і кредит», обов'язково з використанням комп'ютерних технологій як інструменту дослідження.

Кафедра фінансів визначає та затверджує орієнтовну тематику дипломних (магістерських) робіт, яка щорічно переглядається і доповнюється з урахуванням змін, що характеризують сучасний стан справ в економіці, в т.ч. у фінансовій сфері, а також відповідних вимог законодавчої і нормативної бази.

При розробці тематики дипломних робіт враховуються:

- актуальні напрямки наукових досліджень у сфері фінансів і кредиту;
- замовлення на підготовку фахівців і дослідження виробничих, фінансово-економічних проблем від баз проходження переддипломної практики;
- спрямованість науково-дослідної роботи, що виконується кафедрою;
- характер науково-дослідних та практичних інтересів майбутніх випускників;
- можливість залучення необхідних вихідних даних від реальних об'єктів (виробничих підприємств, у фінансово-кредитних та інших установ і організацій різних форм власності і підпорядкування), що відповідають

профілю спеціальності «Фінанси і кредит», на базі яких здійснюється проходження переддипломної практики.

Студенту надається можливість вибору теми дипломної роботи відповідно до рекомендованої кафедрою тематики. У окремих випадках студенти можуть пропонувати інші теми для узгодження керівником дипломної (магістерської) роботи і завідувачем кафедри фінансів, якщо вони розпочали працювати в даному науковому напрямку при виконанні курсових, науково-дослідних робіт, мають публікації, виступали з доповідями на конференціях чи семінарах. Постановка теми може здійснюватися також за замовленням підприємства, що забезпечує працевлаштування випускника. Ініціативна тематика повинна супроводжуватися обґрунтуванням доцільності її виконання та оцінкою перспектив інформаційного забезпечення дипломної (магістерської) роботи.

При виборі теми дипломної (магістерської) роботи потрібно враховувати можливість використання необхідного фактичного матеріалу, зібраного під час проходження переддипломної практики. У зв'язку з чим затвердження тем дипломних (магістерських) робіт здійснюється кафедрою до початку переддипломної практики.

Не дозволяється виконувати декільком студентам дипломні (магістерські) роботи з однакової теми на базі одного підприємства, фінансово-кредитної установи або організації.

Після вибору теми і її обговорення з керівником дипломної (магістерської) роботи студент подає заяву про її затвердження на ім'я завідувача кафедри (додаток А). Уточнення і зміна теми дипломної (магістерської) роботи можливі протягом тижня з початку проходження переддипломної практики після відповідного обґрунтування.

Узгоджений розподіл тем дипломних (магістерських) робіт затверджується наказом Ректора.

3.3. Рекомендована тематика дипломних (магістерських) робіт

Тематика дипломних робіт за освітнім ступенем «магістр»

1. Амортизаційна політика підприємства та оцінка її ефективності.
2. Аналіз фінансового стану підприємства: сучасна методологія та перспективні напрями її розвитку.
3. Аналіз цінних паперів у портфельному інвестуванні.
4. Антикризове фінансове управління підприємством.
5. Антимонопольне регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств.
6. Асортиментна політика підприємства та особливості її реалізації.
7. Бюджетна політика у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону.
8. Бюджетування в управлінні інвестиційною діяльністю підприємства.

9. Бюджетування у системі оперативного фінансового контролінгу
10. Бюджетування у системі фінансового планування на підприємстві (на прикладі окремих сфер діяльності).
11. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства.
12. Вибір стратегії розвитку підприємства як засіб подолання кризових явищ.
13. Вплив бюджетної політики на соціально-економічний розвиток держави.
14. Грошові розрахунки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.
15. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства та методи оптимізації їх структури.
16. Дивідендна політика підприємства та напрями її удосконалення.
17. Дивідендна політика та її вплив на вартість підприємства.
18. Дивідендна політика та її вплив на формування і структуру капіталу підприємства.
19. Діагностика фінансового стану підприємства у системі контролінгу.
20. Діагностика фінансової кризи на підприємстві.
21. Діяльність інституційних інвесторів на фінансовому ринку (на прикладі окремих видів фінансових посередників).
22. Довгострокова фінансова політика підприємства.
23. Емісійна політика підприємства при залученні позикового капіталу.
24. Емісійна політика підприємства.
25. Емісійна політика та її вплив на фінансову стійкість підприємства.
26. Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві.
27. Запобігання банкрутству у системі антикризового управління підприємством.
28. Інвестиційна політика інвестиційних фондів.
29. Інвестиційна стратегія підприємства та особливості її формування у сучасних умовах.
30. Інвестиційне планування на підприємстві.
31. Інвестиційне проектування у системі управління фінансами підприємства.
32. Інвестиційний менеджмент діяльності підприємств (фінансових посередників).
33. Інвестиційні фонди на ринку цінних паперів.
34. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення.
35. Іпотечне кредитування та його роль у фінансовому забезпеченні відтворення основних засобів підприємств.
36. Консорціумне кредитування як форма мобілізації інвестиційних ресурсів.
37. Короткострокова фінансова політика підприємства.
38. Корпоративна фінансова стратегія підприємства.

39. Корпоративні цінні папери як інструменти залучення фінансових ресурсів.
40. Менеджмент фінансової санації підприємства.
41. Методи оптимізації портфеля фінансових інвестицій підприємства.
42. Механізм антикризового фінансового управління на підприємстві.
43. Митне оподаткування та його вплив на діяльність суб'єктів підприємництва.
44. Місцеві бюджети в економічній системі держави.
45. Місцеві бюджети в умовах самоуправління регіону.
46. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.
47. Оподаткування підприємств та його вплив на прийняття фінансово-господарських рішень.
48. Оподаткування прибутку підприємств та його роль у регулюванні фінансово-господарської діяльності.
49. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва та його вплив на господарську діяльність.
50. Оптимізація структури капіталу підприємства.
51. Оптимізація фінансових рішень в умовах обмеженості фінансових ресурсів.
52. Особливості мобілізації інвестиційних ресурсів підприємств шляхом емісії цінних паперів (в цілому або окремо в розрізі видів та типів цінних паперів).
53. Особливості організації фінансового менеджменту страхової компанії (інвестиційної компанії, кредитної спілки, лізингової компанії або ін.).
54. Особливості формування витрат на підприємстві та оптимізація їх складу.
55. Особливості формування витрат підприємства та їх вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємства.
56. Оцінка акціонерного капіталу і вартості компанії.
57. Оцінка ефективності управління активами підприємства.
58. Оцінка ефективності управління пасивами підприємства.
59. Оцінка інвестиційної привабливості боргових цінних паперів підприємства (в цілому або певного виду).
60. Оцінка інвестиційної привабливості корпоративних цінних паперів підприємства (на прикладі конкретного підприємства).
61. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням галузевої специфіки.
62. Оцінка кредитоспроможності підприємства з урахуванням галузевих особливостей.
63. Планування формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.
64. Податкове планування на підприємстві та його вдосконалення.
65. Податкові пільги та їх вплив на діяльність підприємств.

66. Похідні фінансові інструменти в управлінні фінансовими ризиками.
67. Проблеми управління фінансами підприємств у сучасних умовах та шляхи їх вирішення.
68. Прогнозування банкрутства і розробка антикризової програми підприємства.
69. Прямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
70. Регіональне вирівнювання у системі міжбюджетних відносин.
71. Розвиток системи управління витратами на підприємстві.
72. Розвиток системи фінансового планування на підприємстві (на прикладі окремих сфер діяльності).
73. Розрахунково-платіжна політика та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.
74. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту і оцінка його ефективності.
75. Розробка інвестиційної стратегії підприємства.
76. Розробка фінансової стратегії підприємства.
77. Роль бюджету держави у збалансованому розвитку національної економіки.
78. Санаційний аудит та фінансове забезпечення санації підприємств.
79. Стан та напрямки розвитку ринку корпоративних цінних паперів.
80. Стратегічне та оперативне фінансове планування.
81. Стратегічне фінансове планування на підприємстві та напрямки його вдосконалення.
82. Удосконалення методів оцінки кредитоспроможності суб'єкта господарювання.
83. Управління активами підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
84. Управління борговими зобов'язаннями підприємств.
85. Управління вартістю підприємства.
86. Управління використанням прибутку підприємств (на прикладі окремих сфер діяльності).
87. Управління витратами за видами діяльності підприємства.
88. Управління витратами підприємства за центрами фінансової відповідальності.
89. Управління власним капіталом підприємства.
90. Управління власними фінансовими ресурсами на підприємстві.
91. Управління грошовими потоками на підприємстві.
92. Управління дебіторською заборгованістю підприємства.
93. Управління джерелами фінансування підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
94. Управління діяльністю фінансових посередників (на прикладі окремих сфер діяльності).

95. Управління залученням банківських кредитів для фінансування діяльності суб'єктів господарювання.
96. Управління інвестиційним розвитком регіону.
97. Управління інвестиційною діяльністю підприємств.
98. Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії.
99. Управління інвестиційною привабливістю підприємства (області, району, міста тощо).
100. Управління інвестиційним потенціалом підприємства (області, району, міста тощо).
101. Управління кредитним ризиком суб'єкта господарювання.
102. Управління кредиторською заборгованістю підприємства.
103. Управління кредитоспроможністю підприємства.
104. Управління ліквідністю підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
105. Управління необоротними активами підприємства.
106. Управління оборотним капіталом підприємства.
107. Управління оборотними активами підприємства.
108. Управління перспективною платоспроможністю підприємства.
109. Управління платоспроможністю підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
110. Управління позиковим капіталом підприємства.
111. Управління портфелем цінних паперів підприємства.
112. Управління прибутком підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
113. Управління прибутком та рентабельністю підприємства.
114. Управління реальними інвестиціями підприємств.
115. Управління рентабельністю підприємства.
116. Управління ризиками страхової компанії.
117. Управління рухом грошових коштів суб'єкта малого бізнесу.
118. Управління страховим портфелем страхової компанії.
119. Управління фінансами акціонерних товариств.
120. Управління фінансами державних підприємств.
121. Управління фінансами казенних підприємств.
122. Управління фінансами малих підприємств.
123. Управління фінансами підприємств з іноземними інвестиціями.
124. Управління фінансами спільних підприємств.
125. Управління фінансами товариств з обмеженою відповідальністю.
126. Управління фінансовими інвестиціями підприємства.
127. Управління фінансовими ресурсами суб'єкта малого бізнесу.
128. Управління фінансовими ризиками підприємства (в цілому або на прикладі окремого виду фінансових ризиків).
129. Управління фінансовими ризиками підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
130. Управління фінансовою безпекою підприємства.

131. Управління фінансовою діяльністю підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
132. Управління фінансовим потенціалом підприємства (області, району, міста тощо).
133. Управління фінансовою санацією підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
134. Управління фінансовою стійкістю підприємства.
135. Управління фінансуванням інноваційної діяльності підприємства.
136. Управління формуванням і використанням чистого прибутку підприємства.
137. Управління формуванням прибутку від операційної діяльності (на прикладі суб'єктів господарювання окремих видів економічної діяльності).
138. Фінансова реструктуризація на підприємстві.
139. Фінансова рівновага на підприємстві та форми її забезпечення.
140. Фінансова санація страхових компаній.
141. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів підприємства.
142. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва.
143. Фінансове забезпечення підприємств комунальної форми власності.
144. Фінансове забезпечення розвитку малого підприємництва.
145. Фінансове забезпечення санації підприємства.
146. Фінансове планування у системі управління фінансами підприємства.
147. Фінансове прогнозування у системі прийняття управлінських рішень на підприємстві.
148. Фінансове регулювання господарської діяльності підприємства (на прикладі окремих сфер діяльності).
149. Фінансовий контролінг на підприємстві.
150. Фінансовий менеджмент в акціонерних товариствах.
151. Фінансовий менеджмент у страхових компаніях.
152. Фінансовий менеджмент у холдингових компаніях.
153. Фінансовий механізм діяльності підприємства з урахуванням галузевої специфіки.
154. Фінансовий механізм забезпечення рентабельної роботи підприємства.
155. Фінансовий механізм застосування небанківського кредитування підприємств.
156. Фінансовий механізм інноваційного розвитку підприємства.
157. Фінансовий механізм іпотечного кредитування.
158. Фінансовий механізм кооперування підприємств різних організаційно-правових форм господарювання та форм власності.
159. Фінансовий механізм реструктуризації підприємства.
160. Фінансовий механізм функціонування житлово-комунального господарства України та напрямки його реформування.

161. Фінансовий стан підприємства, його оцінка та шляхи поліпшення (на прикладі окремих сфер діяльності).
162. Фінансові аспекти вдосконалення системи соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
163. Фінансові аспекти вексельного обігу у сучасних умовах.
164. Фінансові аспекти управління експортно-імпортними операціями підприємств.
165. Фінансові аспекти функціонування фермерського господарства.
166. Фінансові методи антикризового управління підприємством (на прикладі окремих сфер діяльності).
167. Фінансові ризики суб'єктів господарювання та управління ними.
168. Фінансові та організаційні основи покращення управління системою соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
169. Фінансові та соціально-економічні аспекти вдосконалення системи соціального страхування на випадок безробіття.
170. Фінансові та соціально-економічні передумови розвитку недержавного пенсійного забезпечення.
171. Фінансово-економічні та соціально-демографічні основи удосконалення системи державного пенсійного страхування.
172. Фінансування поточної діяльності підприємства.
173. Форми міжнародних розрахунків підприємств і шляхи їх вдосконалення.
174. Формування і використання страхових резервів страхової компанії.
175. Формування і використання фінансових результатів діяльності страхової компанії.
176. Формування інвестиційного портфеля та оцінка його ефективності.
177. Формування та оцінка вартості підприємства.
178. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання та резерви їх збільшення.
179. Формування фінансових ресурсів підприємств та ефективність їх використання.
180. Функціонально-вартісний підхід в управлінні витратами на підприємстві в системі бюджетування.

3.4. Керівництво підготовкою дипломних (магістерських) робіт

На період підготовки дипломної (магістерської) роботи **кафедра** **призначає студенту керівника дипломної (магістерської) роботи.**

Керівники дипломних (магістерських) робіт призначаються із числа професорів, доцентів та найбільш кваліфікованих і досвідчених викладачів кафедри фінансів. Як виняток, допускається призначення керівником дипломної (магістерської) роботи професорів, доцентів та найбільш кваліфікованих і досвідчених викладачів інших кафедр, які можуть

забезпечити належний рівень керівництва підготовкою дипломної (магістерської) роботи відповідно до передбачених вимог.

Керівник дипломної (магістерської) роботи здійснює постійний контроль за роботою студента з підготовки дипломної (магістерської) роботи, а також за дотриманням графіку її виконання.

До **основних функцій керівника дипломної (магістерської) роботи** належать:

- консультування студентів з питань вибору теми роботи, розробки її плану, літератури, науково-методичної та спеціальної інформації, підготовки окремих розділів та розкриття змісту роботи, підготовки до захисту;
- видача студенту завдання на проходження переддипломної практики та дипломну (магістерську) роботу;
- кваліфікована консультація щодо залучення і попередньої обробки вихідних даних у період переддипломної практики;
- поради щодо оформлення і презентації роботи;
- систематичний контроль за ходом виконання окремих етапів затвердженого графіка виконання дипломної (магістерської) роботи;
- оцінка якості її виконання за встановленими вимогами з наданням письмового відзиву на дипломну (магістерську) роботу;
- інформування кафедри про хід виконання студентом дипломної (магістерської) роботи і випадки недотримання графіка підготовки окремих розділів та роботи в цілому;
- участь у обговоренні кафедрою будь-яких питань щодо підготовки дипломних (магістерських) робіт і результатів їх захисту;
- участь у роботі комісії з попереднього захисту робіт.

Дипломнику слід періодично інформувати керівника дипломної (магістерської) роботи про хід її підготовки, консультуватися з проблемних питань, що виникли, обов'язково доводити до відома керівника про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи.

Дипломнику варто мати на увазі, що **керівник не є ні співавтором, ні редактором дипломної (магістерської) роботи**, і тому не повинен виправляти всі наявні у дипломній (магістерській) роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки.

На першому етапі підготовки дипломної (магістерської) роботи керівник дипломної (магістерської) роботи радить, як приступити до розгляду теми, корегує план роботи і дає рекомендації щодо вибору науково-методичної літератури.

У ході виконання роботи керівник виступає як опонент, вказуючи на недоліки в аргументації, структурі і стилі викладення матеріалу, радить як їх краще усунути.

Дипломник повинен творчо сприймати рекомендації і зауваження керівника. За своїм розсудом він може врахувати їх або відхилити, тому що **відповідальність за теоретичну і методично завершену розробку та**

висвітлення теми, якість оформлення дипломної (магістерської) роботи повністю лежить на студенті.

Після одержання остаточного варіанта керівник дипломної (магістерської) роботи, що виступає експертом кафедри, готує письмовий відзив, у якому всебічно характеризує якість дипломної (магістерської) роботи, відзначає позитивні сторони, особливу увагу звертає на відзначені раніше недоліки, не усунуті дипломником, мотивує можливість або недоцільність допущення дипломної (магістерської) роботи для захисту в ДЕК. Керівник дипломної (магістерської) роботи надає мотивовану оцінку змістовних та організаційних аспектів якості виконання дипломної (магістерської) роботи.

3.5. Завдання на виконання дипломної (магістерської) роботи

Написання дипломної (магістерської) роботи починається з одержання студентом завдання на її виконання (додаток Б), у якому зазначаються:

- тема;
- перелік питань, що належить розробити (обґрунтувати);
- завдання до аналітично-розрахункової частини;
- дата видачі завдання;
- термін подання студентом окремих розділів та закінченої роботи.

Завдання на виконання дипломної (магістерської) роботи формулює керівник дипломної (магістерської) роботи. Базою для складання завдання на виконання дипломної (магістерської) роботи є попередній план, складений студентом. Він обов'язково обговорюється та узгоджується з керівником. План повинен відповідати темі дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретико-методичної, аналітичної та конструктивної частин.

Для полегшення виконання науково-методичних і прикладних досліджень студентами, формування в них комплексу навичок організації самостійної роботи, в завданні, насамперед, слід визначитися з розумінням об'єкту, предмету, мети та завдань дипломної (магістерської) роботи.

Об'єкт дослідження - це процес або явище, які породжують проблемну ситуацію. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію або їхні структурні підрозділи.

Предмет дослідження деталізує конкретну проблему в рамках об'єкта дослідження. Це те, що перебуває в межах об'єкта і на що спрямовується увага при підготовці дипломної роботи. Предмет визначає тему дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як ціле і його частина.

Так, наприклад, для теми «Управління фінансовими ресурсами підприємств переробної промисловості» об'єкт дослідження може бути визначений як «фінансові ресурси підприємств переробної промисловості», а предмет – «організація процесу управління фінансовими ресурсами на підприємствах переробної промисловості». Для теми «Розвиток вторинного

ринку цінних паперів України» об'єкт дослідження – процеси функціонування вторинного ринку цінних паперів України, а предмет – механізм забезпечення ефективного функціонування вторинного ринку цінних паперів.

Мета дипломної (магістерської) роботи – це очікуваний кінцевий результат, який зумовлює загальну спрямованість і логіку дослідження.

У завданнях до розділів дипломної (магістерської) роботи формулюються запитання, на які студенту необхідно дати відповідь для реалізації мети дослідження та розкриття змісту розділів та підрозділів роботи. Вони розкривають зміст предмета дослідження. Для формулювання завдань, як правило, використовують слова типу: дослідити, узагальнити, систематизувати, з'ясувати, уточнити, визначити, розробити, одержати, спрогнозувати, обґрунтувати, запропонувати тощо.

У ході індивідуальної співбесіди керівник виявляє рівень готовності студента до виконання роботи, роз'яснює зміст виданого завдання й основних питань, які підлягають розробці.

Завдання на виконання дипломної (магістерської) роботи підписується студентом та керівником дипломної (магістерської) роботи, в призначений термін подається на затвердження завідувачу кафедри.

Воно оформлюється в одному примірнику, який видається студенту. Цей примірник студент розміщує в дипломній (магістерській) роботі після титульного аркушу.

Невиконання завдання або ж систематичне відхилення від календарного регламенту є підставою для недопущення студента до захисту дипломної (магістерської) роботи.

3.6. Огляд джерел науково-методичної інформації і залучення фактичних даних

Відповідно до обраної теми студент здійснює пошук, систематизацію і ретроспективний аналіз джерел науково-методичної інформації: монографій, авторефератів дисертацій, підручників і посібників, публікацій в періодичних професійних виданнях, реферативних журналах, інформації з мережі інтернет.

Глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження, але незалежно від освітнього ступеня, за яким виконується дипломна (магістерська) робота, має містити не менше 70 джерел.

Особливу увагу слід звернути на інформацію, опубліковану в періодичній пресі, де подається інформація про результати останніх наукових досліджень і впровадження їх у практику. Реферативний огляд і попередня критична обробка джерел інформації становить основу для підготовки першого розділу дипломної (магістерської) роботи.

Підготовка дипломної роботи передбачає узагальнення нормативно-правової бази з питань теми, що розробляється: законів України, указів Президента, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів, нормативних документів установ державної влади.

Джерелами фактичної інформації є планові і звітні показники фінансово-господарської діяльності, документація статистичної, бухгалтерської і поточної звітності, результати вибіркового спостереження, опитувань фахівців підприємства. Цю інформацію студент збирає під час переддипломної практики і на її основі складає звіт з переддипломної практики.

3.7. Методи наукового дослідження

Виходячи з того, що кожне наукове дослідження може відбуватись на двох рівнях: емпіричному (коли здійснюється процес накопичення фактів) і теоретичному (на якому здійснюється узагальнення знань), відповідно до цих рівнів загальні методи пізнання умовно поділяють на три групи:

- методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент);
- методи теоретичного дослідження (монографічний, ідеалізація, формалізація, логічні й історичні методи);
- методи, що можуть бути застосовані на емпіричному і теоретичному рівнях (абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання).

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги щодо структури та змісту дипломної (магістерської) роботи

Дипломна (магістерська) робота виконується у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні, який містить результати оригінального теоретично-прикладного дослідження, що характеризується певною логікою побудови, послідовністю і завершеністю.

Структура дипломної (магістерської) роботи має містити такі елементи у вказаній послідовності:

- титульний аркуш;
- реферат;
- завдання на дипломну роботу;
- зміст;
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;

- другий (аналітичний) розділ;
- третій (конструктивний) розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

При підготовці дипломної (магістерської) роботи необхідно дотримуватися певних вимог для освітнього ступеня «магістр» (табл. 2).

Магістерська робота повинна мати характер наукового дослідження, сприяти вирішенню конкретних прикладних наукових проблем у галузі фінансів. Дипломна робота магістра має обов'язково містити елементи наукової новизни і практичне використання результатів.

До дипломної (магістерської) роботи обов'язково прикладаються:

- довідка про результати проходження нормоконтроля додержання вимог оформлення;
- відзив керівника дипломної (магістерської) роботи;
- зовнішня рецензія на дипломну (магістерську) роботу;
- лист оцінювання дипломної (магістерської) роботи;
- електронний варіант дипломної (магістерської) роботи та презентації її результатів на захисті.

Також можуть додаватися й інші документи, зміст яких підтверджує науково-практичне значення отриманих результатів дипломної (магістерської) роботи, наприклад, лист про замовлення дослідження базою практики, довідка про впровадження результатів дослідження, анотація для подання роботи на Всеукраїнський конкурс дипломних (магістерських) робіт, ксерокопії публікацій за темою дослідження тощо.

Таблиця 2 – Загальні вимоги до дипломних робіт освітнього ступеня «магістр»

Елемент дипломної роботи	Вимоги
Рецензія	<p style="text-align: center;">Обсяг – 1-2 сторінки</p> <p>Рецензентом може бути керівник від бази проходження переддипломної практики, на матеріалах якої виконувалася робота, або доктор (кандидат) економічних наук, який не є співробітником УАБС</p>
Реферат	<p style="text-align: center;">Обсяг – 2-3 сторінки</p> <p>Містить такі обов'язкові елементи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - актуальність теми дослідження; - мета дипломної роботи; - об'єкт дослідження; - предмет дослідження; - методи дослідження; - інформаційна база дипломної роботи; - основний науковий результат роботи; - рекомендації щодо використання результатів дослідження; - результати апробації основних положень дипломної роботи; - ключові слова (5-15); - кількісний склад елементів роботи (сторінок (з урахуванням додатків), таблиць, рисунків, джерел інформації, додатків)
Вступ	<p style="text-align: center;">Обсяг – 2-3 сторінки</p> <p>Включає такі обов'язкові елементи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - актуальність теми дослідження; - мета дипломної роботи; - завдання дослідження; - об'єкт дослідження; - предмет дослідження; - методи дослідження; - інформаційна база дослідження; - наукова новизна отриманих результатів (вказати на їх відмінність від відомих раніше наукових підходів, визначити ступінь новизни (удосконалено, набуло подальшого розвитку тощо)); - практичне значення одержаних результатів (ким вони будуть використані і ступінь впровадження); - апробація результатів дослідження і публікації (наводиться апробація результатів дипломної роботи або наявність впровадження її результатів, а також наводяться відомості про тези доповідей у матеріалах наукових і науково-практичних

Елемент дипломної роботи	Вимоги
	конференцій, нарадах, семінарах, посилання на статті в наукових журналах, збірниках наукових праць)
Основна частина	Без титульного аркушу, реферату, завдання на дипломну роботу, змісту, вступу, висновків, списку використаних джерел і додатків
	Обсяг – до 90 сторінок
Теоретична частина (розділ 1)	Обсяг – до 30 % від обсягу основної частини – 25-27 сторінок
	Структура – 3-4 підрозділи
	Провести критичний аналіз опублікованої за темою роботи інформації, спрямований на розкриття та систематизацію різних підходів до теоретичної інтерпретації (в тому числі, власної позиції), можливих підходів до вирішення існуючих проблем
Аналітична частина (розділ 2)	Обсяг – до 30 % від обсягу основної частини – 25-27 сторінок
	Структура – 3-4 підрозділи
	Ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми на матеріалах реального об'єкту – бази практики. Відображає фінансово-економічну ситуацію за останні 5 років відповідно до обраної теми. Розділ повинен бути максимально насиченим статистичною інформацією, яка узагальнюється у таблицях, графіках, діаграмах, схемах.
	При можливості здійснюється оцінка у порівнянні із середньогалузевими показниками і показниками основних конкурентів. Передбачається також оцінка показників в середньому за період та загальних тенденцій розвитку, виявлення причин та наслідків виникнення фінансово-економічних проблем
Конструктивна частина (розділ 3)	Обсяг – до 33 % від обсягу основної частини – 25-30 сторінок
	Структура – 2-3 підрозділи
	Повинен містити обґрунтовані теоретичні і практичні пропозиції і рекомендації, спрямовані на досягнення мети дипломної роботи. Характер і зміст рекомендацій, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в попередніх розділах дипломної роботи. Невід'ємною частиною аналізу запропонованих студентом заходів має бути обґрунтування ефективності внесених пропозицій
	Обов'язковою умовою якісного виконання конструктивного розділу є застосування інформаційних технологій, економіко-математичних моделей та методів

Елемент дипломної роботи	Вимоги
Висновки	<p data-bbox="1128 331 1391 360">Обсяг – 5-6 сторінок</p> <p data-bbox="456 368 2065 432">Зазначаються найбільш важливі наукові і практичні результати, отримані в роботі, їх значення для фінансової науки і практики, рекомендації щодо наукового й практичного використання результатів</p>
Список використаних джерел	<p data-bbox="1120 435 1400 464">Обсяг – 70-100 джерел</p>

4.2. Методичні вказівки до виконання дипломної (магістерської) роботи

Вступна частина роботи формується у такій послідовності:

- титульний аркуш встановленого зразка;
- реферат;
- завдання на дипломну роботу;
- зміст;
- вступ.

Стандартні бланки титульного аркуша і завдання на дипломну (магістерську) роботу студенти **обов'язково повинні одержати на кафедрі** з метою уникнення неточностей у формулюванні теми дипломної (магістерської) роботи після її остаточного затвердження наказом Ректора.

Зразок оформлення титульного аркуша поданий у додатку В.

Реферат призначений для короткого ознайомлення з роботою і повинен відбивати у стислій, інформативній формі її основний зміст і результати дипломної роботи.

Заголовком служить слово “РЕФЕРАТ”, розташоване посередині рядка, без крапки. Далі, зазначаємо тему дипломної роботи та прізвище, ім'я та по-батькові студента, який підготував дипломну роботу. Нижче, через два пусті рядки наводиться текст реферату за структурою залежно від освітнього ступеня, за яким виконується дипломна (магістерська) робота.

Зразок оформлення реферату подано у додатку Г.

Форма **завдання на дипломну роботу** подана у додатку Б.

Зміст розташовують на новій сторінці. Він містить послідовний перелік структурних елементів дипломної роботи, назви розділів і підрозділів із вказівкою номерів початкових сторінок. Розряди номерів сторінок розташовують один під одним. Закінчення назв елементів змісту відокремлюють від номера сторінки крапками. Сторінки змісту не нумеруються.

Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою дипломної (магістерської) роботи, але не повторювати її. Необхідно звернути увагу, що назви розділів і підрозділів у змісті й тексті роботи мають бути однаковими.

Зразок оформлення змісту наведено у додатку Д.

Структура **основної частини**, обсяг її розділів і підрозділів залежать від обраної теми. Кількість сторінок в окремих розділах суворо не регламентується, однак бажано додержуватися вказаної в таблиці 2 пропорції співвідношення між окремими елементами, а їх зміст має відповідати вимогам достатньої інформативності і обґрунтованості висновків.

У **вступі** дипломної (магістерської) роботи формується теоретична й практична актуальність теми. Як обґрунтування доцільності розробки теми чітко характеризуються зовнішні прояви відповідної фінансово-економічної проблеми в сучасних умовах розвитку національної економіки на макро- та

макрорівнях, стан її розв'язання в економічній науці та практиці реалізації фінансових відносин.

Для цього варто оцінити ступінь вивченості досліджуваної проблеми, вказати, які аспекти даної проблеми теоретично і практично вирішені, а які є дискусійними. Характеризуючи стан наукових робіт з обраної тематики, варто назвати вчених, які внесли значний вклад у її розробку.

Далі слід сформулювати мету дипломної (магістерської) роботи і основні завдання, які необхідно виконати для її досягнення.

Завдання, які ставляться в дипломній (магістерській) роботі, повинні відповідати цілям дослідження. Формулювання завдань можна подати, використовуючи слова типу: дослідити..., узагальнити..., систематизувати..., уточнити..., визначити..., розробити..., спрогнозувати..., обґрунтувати пропозиції... тощо. Як правило, на основі завдань дослідження будується структура дипломної (магістерської) роботи, тобто завдання роботи повинні відповідати змісту розділів і підрозділів дипломної (магістерської) роботи.

Після цього треба визначити об'єкт і предмет дослідження, виходячи з положень поданих у пункті 3.5 цих методичних рекомендацій.

Існуючий стан наукової розробки багато в чому визначає вибір методів вирішення завдань дипломної (магістерської) роботи, що дозволяють досягти поставленої мети. У вступі потрібно назвати методи дослідження, які використовуються: монографічне вивчення літературних джерел, порівняльний економічний аналіз, методи статистичної обробки даних, зокрема, графічний, табличний, розрахунок відносних та середніх показників, горизонтальний, вертикальний та трендовий аналіз фінансових звітів, фундаментальний аналіз фінансового середовища бізнесу, факторний аналіз, кореляційний аналіз, економіко-математичне моделювання, імітаційне моделювання тощо. Вказані у вступі методи повинні бути дійсно застосованими при написанні дипломної (магістерської) роботи.

Методи дослідження краще подавати у розрізі практичних аспектів їх застосування із вказівкою для розв'язання яких саме завдань вони використовувалися. Виклад методів доцільно завершувати переліком прикладних комп'ютерних програм, що використовувалися при виконанні дипломної (магістерської) роботи.

У вступі також наводиться узагальнена характеристика інформаційної бази, на основі вивчення якої була написана дипломна (магістерська) робота.

Окрім того, у вступі має відображатися систематизовані особисті результати роботи, які мають певний рівень наукової новизни. Характеризуючи елементи наукової новизни, необхідно вказати на їх відмінність від відомих раніше наукових підходів та існуючої практики організації фінансової роботи з питань, визначених темою дипломної (магістерської) роботи, із зазначенням характеру новизни, а саме: удосконалено, набуло подальшого розвитку. Кожне наукове положення повинне бути чітко сформульоване, з виокремленням його основної сутності та рівня досягнутої новизни.

Далі необхідно визначити практичне значення одержаних результатів, тобто висвітлити напрямки їх практичного застосування. За наявності впровадження розроблених рекомендацій необхідно стисло повідомити про його результати із зазначенням реального об'єкту, на базі якого відбулося таке впровадження. Документом що підтверджує впровадження є відповідно довідка з бази переддипломної практики (додаток У).

За наявності у студента публікацій за темою дипломної (магістерської) роботи, а також участі у науково-практичних конференціях, семінарах у вступі також наводяться відповідні відомості про апробацію результатів дослідження.

Наприклад:

Основні положення і результати дипломної (магістерської) роботи були оприлюднені на щорічних науково-практичних конференціях студентів “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє” (Українська академія банківської справи, м. Суми, 2014, 2015).

Також необхідно вказати кількість статей і/(або) тез доповідей, опублікованих за темою дипломної (магістерської) роботи у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах конференцій.

У **теоретичному розділі** узагальнюються теоретико-методичні засади (основи, положення) проблеми дослідження, визначається науково-методична база, наводиться глибокий ретроспективний огляд науково-економічної та інструктивно-методичної літератури, дається порівняльний аналіз та обґрунтування доцільності використання різних методів вирішення проблемної ситуації. У даному розділі студент повинен показати свої науково-дослідницькі компетенції.

Як правило, у підрозділі 1.1 необхідно подавати сутнісну характеристику, категоріальний апарат проблематики дослідження, критичний огляд наукової думки і нормативної бази щодо стану об'єкта дослідження. Підрозділ 1.2 варто присвятити викладу методології аналізу, порівнянню існуючих методик (методичних принципів), виявленню їх переваг та недоліків; дослідженню галузевих особливостей методичних підходів тощо. Підрозділ 1.3 повинен містити узагальнення проблем щодо стану об'єкта дослідження на вітчизняних підприємствах, визначення загальних перспектив їх розв'язання, а також розгляд організаційно-економічного та фінансового механізмів управління розвитком об'єкта дослідження, загальних напрямів їх удосконалення тощо.

Від студента вимагається розкрити сучасний стан наукової думки у галузі проблем досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії і погляди, зробити критичний огляд відповідних наукових джерел (монографій, авторефератів дисертацій, наукових статей тощо), в тому числі зарубіжних, навести відповідний аналіз основних категорій і понять, висловити й обґрунтувати своє ставлення, сформулювати проблемні питання. З кожного

питання важливо знайти подібність і розходження точок зору різних авторів, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі протиріччя й неточності, щоб обґрунтувати власну позицію.

Використання літературних джерел повинно супроводжуватися обов'язковим посиланням на нього. При вивченні літератури не варто повністю цитувати прочитаний текст.

Розділ завершується короткими висновками, в яких узагальнюються результати теоретико-методичних напрацювань з обраної теми, виявлені невіршені проблеми, які потребують подальшого розв'язання в дипломній (магістерській) роботі.

Аналітична частина дипломної (магістерської) роботи передбачає системне дослідження стану справ з проблемної ситуації на реальному об'єкті, що відповідає обраній темі, у вітчизняній практиці та за кордоном. Бажано встановити значення та місце проблеми, що розглядається, серед кола інших проблем, які стоять перед реальним об'єктом, на матеріалах якого виконано дипломну (магістерську) роботу. При його виконанні студент має продемонструвати свої аналітико-контрольні компетенції за фахом шляхом проведення ґрунтовного аналізу фактичного фінансово-економічного стану досліджуваної проблеми.

При виконанні цього розділу необхідно використовувати фактичні матеріали, зібрані під час проходження переддипломної практики. Ці матеріали мають бути досить повними і достовірними, щоб на їх основі можна було проаналізувати стан справ, розкрити резерви і намітити шляхи їх використання, а також усунути виявлені недоліки в організації фінансових відносин.

У підрозділі 2.1 доцільно наводити організаційно-економічну характеристику реального об'єкту, що відповідає темі дослідження та зовнішніх умов його функціонування. У підрозділі 2.2, як правило, наводять результати фінансово-економічної діагностики проблемних питань у стані і розвитку об'єкта дослідження, їх впливу на результати його діяльності. У підрозділі 2.3 здійснюється аналіз основних чинників, які обумовлюють стан і розвиток об'єкта дослідження, проводиться оцінки резервів покращення діяльності.

Рекомендований вище підхід не є універсальним: залежно від обраної теми, мети та завдань дослідження розділ 2 може передбачати інші склад та наповнення його підрозділів.

Результати аналізу та фінансово-економічної діагностики повинні подаватися у вигляді аналітичних таблиць або графіків, діаграм, в яких подано динаміку досліджуваних фінансових та техніко-економічних показників за останні три – п'ять років (тривалість періоду залежить від теми дослідження, потреб досягнення поставлених завдань), для магістерських робіт – бажано в порівнянні із середніми значеннями у галузі й аналогічними показниками конкурентів. Аналіз має виявити позитивні сторони та недоліки в організації фінансової діяльності, невикористані резерви. Результати

аналізу є основою для розробки пропозицій щодо визначення шляхів та напрямів подолання існуючих фінансово-економічних проблем.

Для дослідження стану, динаміки та структури різних фінансових явищ, впливу факторів на процеси і ефективність фінансової діяльності як інструменти наукового дослідження використовуються методи фінансового аналізу, теорії ймовірностей, методи детермінованого та стохастичного моделювання, фундаментального і технічного аналізу, оптимізації соціально-економічних процесів, а також пакети прикладних комп'ютерних програм, зокрема, можливості аналізу даних в табличному процесорі Excel.

Розділ завершується короткими висновками, в яких узагальнюються основні тенденції динаміки розвитку, проблеми і недоліки в практичній діяльності реального об'єкта, основні причини їх виникнення та можливості усунення.

Третій розділ дипломної (магістерської) роботи спрямований на обґрунтування нових підходів до розв'язання проблемної ситуації, теоретичних, методичних і практичних пропозицій, а також організаційних й фінансово-економічних заходів з усунення виявлених недоліків. Перевірка практичної значимості пропозицій повинна здійснюватися на альтернативних засадах, тобто необхідно висувати декілька можливих варіантів вирішення проблемної ситуації. Пропозиції щодо розв'язання проблемної ситуації можуть мати вигляд інструктивно-методичних матеріалів, економіко-організаційних, економіко-фінансових, соціально-фінансових, інноваційних, фінансово-технологічних заходів, економіко-математичних моделей, процедур. Чітке обґрунтування пропозицій, очікуваних результатів і наслідків, передумов практичного впровадження, вимог до формування необхідних фінансових, матеріальних і інших ресурсів повинно завершуватися розрахунками економічної ефективності. У ході експериментальної перевірки наведених рекомендацій мають бути використані методи імітаційного моделювання, прогнозування варіантів розвитку проблемної ситуації у майбутньому тощо. При цьому бажано застосовувати інструментарій Microsoft Excel, пакети прикладних програм фахового спрямування, бухгалтерського обліку та аудиту тощо.

Розділ 3 дипломної (магістерської) роботи повинен відобразити ступінь сформованості у студента нормувально-планувальної та інноваційно-проектної компетенції.

Розділ завершується короткими висновками, в яких узагальнюються розроблені рекомендації та пропозиції, їх результативність і значущість.

У **висновках** студент у логічній послідовності узагальнює результати дипломної (магістерської) роботи, коротко формулює основні положення і пропозиції за кожним розділом роботи. При цьому відзначається особистий внесок студента в одержані результати, зазначаються найбільш важливі з них, рекомендації щодо їх використання. Формулюючи висновки, треба зробити акцент на кількісних і якісних характеристиках отриманих результатів, обґрунтувати їх вірогідність.

У списку використаних джерел наводиться бібліографічний опис джерел інформації, який розміщують в алфавітному порядку. Список використаної літератури може містити книги, окремі томи (випуски, номери) багатотомного чи періодичного, серійного видання, рукописи дисертаційних робіт, електронні ресурси тощо.

Додатки можуть містити, наприклад, проміжні математичні обґрунтування, формули і розрахунки, зокрема, економічного ефекту; таблиці допоміжних цифрових даних; копії фінансової звітності, витяги із звітних матеріалів, виробничі плани і програми, протоколи і акти випробувань, впровадження; інструкції і методики, опис алгоритмів і програм розв'язання задач на ЕОМ; ілюстрації допоміжного характеру та ін. За змістом склад додатків не регламентується, оскільки може бути різноманітним.

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги

Дипломна (магістерська) робота повинна бути виконана і оформлена з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.

Передусім вона повинна бути написана літературно грамотно українською мовою, з додержанням наукового стилю. Допускається виконання дипломної (магістерської) роботи російською або англійською мовами. Автору необхідно стисло, логічно й аргументовано викласти зміст та результати дослідження, уникати зайвих слів, бездоказових тверджень, тавтології. Мова і стиль дипломної (магістерської) роботи мають відображати науковий етикет, під яким розуміють коректну інтерпретацію власної та запозиченої точок зору.

Текст роботи має бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

За машинописного способу виконання дипломної роботу друкують через півтора інтервалу, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 15 мм.

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Перенесення слів у дипломній (магістерській) роботі не допускаються.

Під час виконання дипломної (магістерської) роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення протягом усієї роботи. Всі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорними впродовж усього тексту.

Не можна скорочувати слова, крім загальноприйнятих. Наведемо кілька загальноприйнятих умовних скорочень, що використовуються при оформленні дипломної (магістерської) роботи:

- після перерахування (та ін., і т. д., і т. ін.);
- при посиланнях (див. – дивись, табл. – таблиця, рис. – рисунок);
- при позначенні століть і років (ст., р., рр.).

У дипломних (магістерських) роботах часто використовуються скорочення, зокрема: літерні абревіатури; складноскорочені слова; умовні скорочення за початковими літерами слів; умовні скорочення за частинами слів та початковими літерами. Літерні абревіатури складаються з перших (початкових) літер повних найменувань (наприклад, США, СОТ, ЄС тощо). Якщо використовуються не загальноприйняті абревіатури, а запропоновані автором, то при першому згадуванні вони вказуються у круглих дужках після повного найменування, надалі вживаються у тексті без розшифрування. Іншим видом скорочень є складноскорочені слова, які складаються з усічених та повних слів (наприклад, профспілка, райдержадміністрація тощо).

Прізвища, назви підприємств, установ, організацій та інші власні назви у роботі наводять мовою оригіналу.

Прості кількісні числівники, якщо при них немає одиниць виміру, пишуться словами (п'ять випадків, п'ять підприємств). Складні числівники пишуться цифрами, за винятком тих, якими починається абзац. Числа зі скороченим позначенням одиниць виміру пишуться цифрами (24 кг, 125 грн.). При перерахуванні однорідних чисел (величин, відношень) скорочена назва одиниць виміру ставиться після останньої цифри. Числівники, які входять до складних слів, у наукових текстах пишуться цифрою (наприклад, 30-відсотковий обсяг).

5.2. Структурні елементи дипломної (магістерської) роботи

Структурні елементи “РЕФЕРАТ”, “ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ”, “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка без абзацного відступу і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути два рядки. Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками приймається такою, як у тексті.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Приклад оформлення сторінки дипломної (магістерської) роботи, на якій розміщено назви розділів та підрозділів, подано у додатку Е.

5.3. Нумерація сторінок

Сторінки дипломної (магістерської) роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш, завдання на дипломну роботу, реферат, зміст, перша сторінка вступу та лист з назвою розділу «ДОДАТКИ» включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на листі не проставляють.

5.4. Нумерація розділів та підрозділів

Розділи, підрозділи слід нумерувати арабськими цифрами.

Розділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, 1.1, 1.2 і т.д.

5.5. Ілюстрації

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Написи в ілюстраціях, а також підрисунковий текст можуть виконуватися шрифтом, розмір якого становить 12 pt., а міжрядковий інтервал – 1.

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 3.2 – другий рисунок третього розділу.

Ілюстрація позначається словом “Рисунок”, її номером та назвою ілюстрації, яка відокремлюється від номеру за допомогою тире. Назва

друкується малими літерами (крім першої великої), вона має бути стислою і відбивати зміст ілюстрації. Наприклад, Рисунок 3.1 – Схема розміщення.

Ці ідентифікаційні дані ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (підрисункового тексту) в новому рядку та оформлюється як текст звичайного абзацу роботи.

Відстань перед рисунком, назвою рисунку, а також після назви має бути один рядок.

Приклади оформлення ілюстрацій подано у додатку Ж.

5.6. Таблиці

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

Назва таблиці складається зі слова “Таблиця”, її порядкового номера та безпосередньо назви, яка стисло відбиває зміст наведених у ній даних.

Повну назву таблиці вказують один раз над таблицею зліва з абзацним відступом. У випадку переносу частини таблиці на наступну сторінку, над нею з абзацного відступу пишуть: Продовження таблиці 3,1.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами за порядком в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Заголовки граф та дані таблиці виконуються через один інтервал, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 12 pt.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери.

В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Розрядність (кількість знаків після коми) показників, що наводяться в таблиці має бути однаковою для всіх періодів або всіх об’єктів.

Відстань перед назвою таблиці приймається як у тексті, а відстань після таблиці має бути один рядок.

Приклади оформлення таблиці подано у додатку И.

5.7. Переліки

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед переліком ставлять двокрапку.

Якщо перелік складається з окремих слів (або невеликих фраз без розділових знаків), то вони можуть записуватися у підбір з іншим текстом, при цьому елементи переліку відокремлюються один від одного крапкою з комою.

Наприклад:

Поточна дебіторська заборгованість охоплює: 1) дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги; 2) дебіторську заборгованість у розрахунках; 3) іншу поточну дебіторську заборгованість.

Для переліків, які складаються з розгорнутих фраз із власними розділовими знаками, всі елементи доцільно писати з нового рядка і відокремлювати один від одного крапкою з комою. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації).

Наприклад:

Сукупні ресурси домогосподарств охоплюють:

- грошові доходи;
- вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства;
- пільги та субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, на придбання скрапленого газу, твердого і рідкого палива;
- пільги на оплату санітарно-курортних путівок, послуг, міжміського транспорту, зв'язку;
- інші надходження.

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Наприклад:

- власний капітал;
- зобов'язання:
  - 1) довгострокові зобов'язання;
  - 2) короткострокові зобов'язання.

Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня, як правило, під першою літерою переліків першого рівня деталізації.

Текст усіх елементів переліку граматично підпорядковується головній ввідній фразі, її не рекомендується переривати на прийменнику або сполучнику (на, із, від, щоб, що).

5.8. Формули

Формули створюються за допомогою “Редактора формул”.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Перед формулою в кінці тексту, де вона згадується вперше, ставиться двокрапка.

Вище і нижче кожної формули або рівняння (крім випадку, коли формули або рівняння розміщуються один за одним та не розділяються текстом) повинно бути залишено один рядок.

Формули і рівняння у роботі (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу.

Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) – третя формула першого розділу.

Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Між формулою та її номером кома (або інший знак пунктуації) не ставиться, крім випадку, коли формули йдуть одна за одною й не розділені текстом, такі формули відокремлюють комою.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, якщо вони не пояснювалися в тексті, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Перший рядок пояснення починають без абзацу словом “де” без двокрапки.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. При цьому умовне позначення кожного наступного пояснення має розміщуватися під умовним позначенням першого, так щоб абзацний відступ розташування їх перших символів співпадав з позицією першого символу в першому умовному позначенні. Текст пояснення відокремлюється від умовного позначення за допомогою тире.

Якщо пояснення до умовних позначень займають більше одного рядка, то продовження тексту пояснення має починатися під першою літерою тексту пояснення після тире.

Після всіх пояснень до формули обов’язкового залишається вільний рядок.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули чи рівняння на знаку операції множення, застосовують знак “х”.

Приклади оформлення формул подано у додатку К.

5.9. Посилання та цитування

При посиланнях на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери. При цьому можна слід використовувати такі варіанти посилання, як, наприклад: “... у розділі 4 ...”, “... дивись п. 2.1 ...”, “... на рис. 1.3 ...”, або “... на рисунку 1.3 ...”, “... у табл. 3.2 ...”, або “... (табл. 3.2) ...”, або “... у таблиці 3.2 ...”, “... за формулою (3.1) ...”, “... у рівняннях (1.23) – (1.25) ...”, “... у додатку Б ...” та ін.. При повторному посиланні на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 2.4».

В посиланнях на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння у тексті додатка рекомендується писати: “... на рисунку А.2 ...”, “... в таблиці Б.3 ...”, або “... в табл. Б.3 ...”; “... за формулою (В.1) ...” в “... у рівнянні (Г.2) ...”.

При написанні дипломної (магістерської) роботи для підтвердження власних аргументів посиланням на авторське джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору, студент може наводити цитати. При цитуванні слід пам'ятати, що текст цитати має починатися і закінчуватися лапками, а кожна цитата обов'язково має супроводжуватися посиланням на джерело.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком джерел у списку використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, “... у роботах [1-7, 21] ...”.

Замість пропусків у цитаті ставляться три крапки, розділові знаки перед чи після трьох крапок не беруться до уваги.

5.10. Список використаних джерел

Список літератури слід розміщувати **в алфавітному порядку (незалежно від виду джерела)** з наскрізною нумерацією арабськими цифрами.

При оформленні списку літератури слід дотримуватися бібліографічних вимог, викладених у ДСТУ 7.1-2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги і правила складання”. Так, необхідно вказати прізвище, ініціали автора, повну назву книги (статті), місце видання, видавництво, рік видання. Для статей, що опубліковані в періодичних виданнях, вказують прізвище, ініціали автора, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи дату виходу газети.

Опис складається на основі безпосереднього вивчення документа. Найбільш повним джерелом для складання опису книги є титульний лист, на якому розміщені всі основні відомості про видання.

Бібліографічний опис складається тією мовою, якою опубліковане видання.

Приклади оформлення бібліографічного опису при складанні списку використаних джерел подано у додатку Л.

5.11. Додатки

Додатки є окремим розділом дипломної (магістерської) роботи, що відображається включенням їх до змісту роботи.

Додатки слід оформлювати як продовження дипломної (магістерської) роботи на його наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті.

Після списку використаних джерел розміщується лист з назвою структурного елементу дипломної роботи «ДОДАТКИ», розташованою посередині аркушу. Це дозволяє розглядати додатки як єдиний елемент структури роботи та не вказувати в змісті повний їх перелік.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований на першому рядку першого аркушу додатку малими літерами з першої великої з вирівнюванням по центру сторінки. В заголовку додатку стисло узагальнюється зміст та призначення включених до нього документів, таблиць, ілюстрацій тощо.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово “Додаток” і велика літера, що позначає ідентифікаційний номер додатку за абеткою. Наприклад, Додаток А, Додаток Б, Додаток В.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. У випадку, якщо недостатньо літер для нумерації додатків, продовжують їх нумерувати подвійними літерами таким чином: АА, АБ, АВ, ..., БА, ББ, БВ і т.д.

Якщо в роботі тільки один додаток, то він позначається як додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула В.1.

Інші вимоги щодо оформлення ілюстрацій, таблиць, формул у додатках є загальними.

Приклад оформлення додатків подано у додатку М.

Якщо в роботі як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документа даного виду (наприклад, фінансова та статистична звітність підприємства), його копію вміщують у додатки без змін в оригіналі. При цьому перед копією документа розміщують аркуш, на якому посередині друкують слово “Додаток ___” і його заголовок, праворуч у верхньому куті аркуша проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок дипломної (магістерської) роботи (не займаючи власної нумерації сторінок документа).

5.12. виправлення помилок

Незначні друкарські помилки, описки і графічні неточності, виявлені в роботі, можна виправляти шляхом зафарбовування білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту від руки чорни чорнилом або шляхом вклеювання роздрукованого фрагменту.

Допускається не більше, ніж два виправлення на одній сторінці.

6. ПІДГОТОВКА ДИПЛОМНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

6.1. Список документів для допуску дипломної (магістерської) роботи до захисту

Підставою для допуску до захисту служать наступні документи:

- повністю завершена, належним чином оформлена, підписана студентом та науковим керівником дипломна (магістерська) робота;
- довідка про результати проходження нормоконтроля додержання вимог оформлення;
- відзив керівника дипломної (магістерської) роботи;
- лист оцінювання дипломної (магістерської) роботи з оцінкою керівника;
- рецензія на дипломну (магістерську) роботу;
- анотація (якщо дипломна (магістерська) робота претендує на оцінку «відмінно» з наступним поданням на Всеукраїнський конкурс дипломних робіт);
- електронний варіант дипломної (магістерської) роботи та презентації її результатів на захисті;
- довідки про впровадження результатів (якщо воно мало місце);
- копії публікацій за темою дипломної (магістерської) роботи (за наявності).

Всі зазначені документи додаються до дипломної (магістерської) роботи (але не підшиваються) та обов’язково зберігаються разом з нею в архіві академії.

У кінці дипломної (магістерської) роботи (після списку використаних джерел) ставиться дата закінчення її написання та особистий підпис студента.

6.2. Анотація на дипломну (магістерську) роботу

Дипломна (магістерська) робота, яка претендує на оцінку «відмінно» може бути рекомендована ДЕК для подання на Всеукраїнський конкурс дипломних робіт. Конкурс дипломних, магістерських робіт проводиться з метою заохочення наукової творчості студентів, залучення талановитої молоді до дослідницької діяльності, підвищення престижу науки у студентському середовищі.

Для дипломної (магістерської) роботи, що претендує на оцінку «відмінно» з наступним поданням на Всеукраїнський конкурс дипломних робіт, складається анотація. Призначення анотації – ознайомлення з методикою дослідження, фактичними результатами й основними висновками дипломної (магістерської) роботи, які мають бути ідентичними до змісту роботи.

Рішення про доцільність складання анотації на дипломну (магістерську) роботу на етапі подання її до захисту приймає керівник. Анотація також може бути складеною на вимогу ДЕК, якщо за результатами захисту вона була рекомендована нею для подання на Всеукраїнський конкурс дипломних робіт.

Анотація готується українською мовою, обсяг анотації – не більше 1 сторінки. В анотації зазначаються:

- актуальність;
- стислий огляд змісту за розділами;
- елементи наукової новизни (з посиланням на сторінки);
- ступінь використання комп'ютерних технологій;
- реальність пропозицій із зазначенням наявності замовлень на тему від підприємств – об'єктів дослідження;
- ефективність дослідження: наявність рекомендацій (пропозицій), які впроваджені у підприємствах (з посиланням на сторінки); наявність листів-відгуків (актів впровадження) від підприємств – баз дослідження, із зазначенням економічного (соціального) ефекту;
- наявність (кількість) публікацій за темою роботи; участь у конференціях з доповіддю за темою роботи.

Приклад анотації на дипломну (магістерську) роботу подано у додатку Н.

6.3. Нормоконтроль дипломної (магістерської) роботи

Для забезпечення належної якості виконання дипломна (магістерська) робота підлягає обов'язковому нормоконтролю за дотриманням встановлених вимог оформлення.

Нормоконтроль дипломних (магістерських) робіт здійснюють

призначені завідувачем кафедри співробітники.

Нормоконтролер встановлює графік проходження нормоконтролю.

У передбачені графіком строки студент зобов'язаний **особисто** подати нормоконтролеру роздрукований (**але не переплетений**) екземпляр повністю завершеної, належним чином оформленої дипломної (магістерської) роботи.

За результатами своєї роботи нормоконтролер видає студенту довідку про проходження нормоконтролю встановленого зразка (додаток П), в якій зазначається відповідність оформлення окремих елементів дипломної (магістерської) роботи встановленим вимогам та, за наявності, вказуються зауваження. Довідка про проходження нормоконтролю підписується нормоконтролером, а ознайомлення з її змістом підтверджується особистим підписом студента.

Нормоконтролер має право не видавати довідку про проходження нормоконтроля, якщо оформлення роботи в цілому не відповідає вимогам, встановленим даними методичними рекомендаціями, зауваження мають системний характер та стосуються майже всіх елементів роботи.

Студент зобов'язаний протягом 1-2 днів після проходження нормоконтролю усунути зауваження щодо оформлення дипломної (магістерської) роботи.

Керівник дипломної (магістерської) роботи враховує якість її оформлення та ступінь доопрацювання за зауваженнями нормоконтролера при формуванні оцінки керівника.

Дипломні (магістерські) роботи, що пройшли нормоконтроль, після усунення зауважень щодо їх оформлення можуть бути надані до типографії для переплітання. **Рішення про можливість переплітання дипломної роботи приймає керівник дипломної (магістерської) роботи.**

Дипломна (магістерська) робота оправляється у тверду обкладинку в такий спосіб, щоб листи не випадали і щоб їх неможна було виймати без пошкодження (тверде переплітання).

На внутрішньому боці обкладинки вклеюється конверт, в який вкладаються документи, що додаються до дипломної (магістерської) роботи.

6.4. Відзив та оцінка керівника дипломної (магістерської) роботи

Згідно графіка повністю завершена, оформлена відповідно до вимог і підписана студентом дипломна (магістерська) робота подається ним своєму керівнику для оцінювання та складання відзиву (додаток Р).

Після подання повністю завершеної роботи керівник підписує роботу.

У відзиві керівник повинен дати відповіді на наступні питання:

- актуальність роботи (для розв'язання яких науково-практичних питань вона призначена);
- відповідність роботи виданому завданню і вимогам до її виконання;
- наявність елементів наукової новизни;

– оцінка змісту (оригінальність, глибина розробки, коректність, обґрунтованість оцінок і висновків, самостійність розв'язання поставлених завдань);

– позитивні сторони (ступінь вирішення завдань дипломної (магістерської) роботи; наскільки вдало використаний теоретичний і методичний апарат тощо);

– недоліки в методиці викладу, інтерпретації, аргументації висновків, в оформленні роботи, організації підготовки;

– доцільність впровадження результатів;

– додаткова інформація для членів ДЕК (участь в олімпіадах, семінарах, конференціях, громадська робота, наявність публікацій тощо);

– висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації відповідного освітнього ступеня за спеціальністю «Фінанси і кредит».

У відзиві керівник може висунути пропозицію щодо подання роботи на конкурс, рекомендувати студента до подальшого навчання в аспірантурі.

При складанні відзиву керівник дипломної (магістерської) роботи заповнює лист оцінювання встановленого зразка (додаток С), в якому відображається формування оцінки в розрізі передбачених критеріїв оцінювання виконання кваліфікаційної роботи.

Максимальна оцінка дипломної (магістерської) роботи керівником становить 55 балів.

При формуванні оцінки дипломної (магістерської) роботи керівник повинен орієнтуватися на так шкалу оцінювання критеріїв (табл. 3).

Кожен критерій оцінюється дискретно, згідно із наведеними в таблиці варіантами можливої кількості балів, враховуючи наявність або відсутність зауважень за цим критерієм, їх характер та кількість.

Таблиця 3 – Критерії оцінки керівником дипломної (магістерської) роботи

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
I. Оцінювання змістовних аспектів дипломної (магістерської) роботи	
<i>Загальний рівень розкриття теми (відповідність виконаної роботи затвердженому завданню, повнота та рівень розв'язання завдань дослідження, досягнення поставленої мети):</i>	5
1 – нечітко сформульована мета роботи; змістовне наповнення роботи не відповідає темі дослідження;	
2 – змістовне наповнення роботи відповідає темі дослідження, але робота не відповідає поставленим завданням дослідження;	
3 – мета дослідження в цілому досягнута, але виконано не більше 50 % поставлених завдань;	
4 – мета дослідження в цілому досягнута, завдання виконано не в повному обсязі, але не менше 80 % поставлених завдань;	
5 – робота повністю відповідає темі, всі завдання дослідження розв'язані, поставлена мета досягнута	
<i>Теоретична цінність отриманих результатів (глибина, всебічність і</i>	10

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<p><i>повнота викладення теоретичного матеріалу, відображення дискусійних питань, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення існуючих теоретичних підходів, методів та методик, обґрунтованість висновків щодо узагальнення теоретичних положень теми):</i></p> <p>2 – чітко виражені ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки;</p> <p>4 – наявні ознаки компіляції, аналіз літературних джерел проведено поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на окремі першоджерела;</p> <p>6 – теоретичний матеріал опрацьовано та узагальнено, але наявні ознаки компіляції, що не мають системний характер; теоретико-методична частина має виключно оглядовий характер, відсутній критичний аналіз наведених поглядів та підходів, висновки та узагальнення є недостатньо обґрунтованими, не відображено авторську позицію на проблему;</p> <p>8 – теоретичний матеріал опрацьовано глибоко і всебічно, але теоретико-методична частина має переважно оглядовий характер, аналіз наведених поглядів та підходів не дозволяє зрозуміти авторську позицію, окремі висновки та узагальнення є помилковими, недостатньо обґрунтованими;</p> <p>10 – теоретико-методична частина містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, відображення дискусійних питань, узагальнення і висновки, які дають змогу чітко визначити авторську позицію, є достатньо обґрунтованими</p>	
<p><i>Практична цінність отриманих результатів</i> (використання сучасних та оригінальних методів дослідження, наявність елементів наукової новизни, рівень вірогідності і надійності аналітичного обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми, відсутність помилок у розрахунках, актуальність зібраних та проаналізованих даних, обґрунтованість висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми, що вивчається):</p> <p>4 – в аналітичній частині подано застарілий матеріал, аналіз здійснено без необхідних розрахунків, оцінки динаміки і тенденцій розвитку; відсутні обґрунтування економічної ефективності запропонованих рекомендацій і пропозицій; порушена чи відсутня логіка зв'язку запропонованих заходів з проведеним аналізом;</p> <p>8 – в аналітичному розділі поверхнево і переважно описово подана економічна діагностика, відсутні необхідні розрахунки, що дають змогу аргументувати зроблені авторські висновки; конструктивна частина має описово-декларативний характер, пропозиції обґрунтовані непереконливо; наявні значні помилки у розрахунках;</p> <p>12 – економічна діагностика проведена без застосування сучасного аналітичного інструментарію, на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані висновки. Пропозиції не містять глибокого аналітичного обґрунтування економічної доцільності їх реалізації; наявні істотні помилки у розрахунках;</p> <p>16 – аналітична частина відображає результати дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища реального об'єкта; використовувалися</p>	20

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<p>сучасні аналітичні і методологічні інструменти, подані авторські висновки базуються на ймовірнісних гіпотетичних даних. Пропозиції мають практичну цінність, містять елементи наукової новизни, але наявні незначні помилки у розрахунках, не доведена соціально-економічна ефективність розроблених автором рекомендацій;</p> <p>20 – аналітична частина містить всебічні і глибокі дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища реального об'єкта; використовувалися сучасні аналітичні і методологічні інструменти, подані авторські висновки базуються на якісно опрацьованій статистичній інформаційній базі; розроблені автором рекомендації мають практичну цінність, містять елементи наукової новизни, адекватні виявленим проблемам, містять розрахунки показників соціально-економічної ефективності</p>	
<p>Наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу дослідження (володіння студентом літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал):</p> <p>1 – порушена чи відсутня логіка у побудові дослідження, відсутній взаємозв'язок між розділами роботи; назви окремих розділів не відповідають змісту; робота написана переважно не у науковому стилі;</p> <p>2 – робота написана у цілому у науковому стилі, але мають місце окремі неточності при використанні професійної термінології; у роботі зустрічається порушення логіки у побудові дослідження: відсутність взаємозв'язку запропонованих заходів з проведеним аналізом;</p> <p>3 – робота написана у науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено у цілому логічно, але мають місце окремі недоліки принципового характеру: у роботі зустрічається порушення взаємозв'язку між підрозділами роботи, деякий матеріал не має безпосереднього зв'язку із досягненням поставленої мети, хоча і стосується предмета дослідження;</p> <p>4 – робота написана у науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено у цілому логічно, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: невдало структуровані окремі таблиці, рисунки, неправильно обрано вид діаграми тощо;</p> <p>5 – робота написана у науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено логічно, аргументовано; поданий у роботі матеріал є необхідним для розкриття теми дослідження та досягнення поставленої мети, повного виконання завдань</p>	5
II. Оцінювання організаційних аспектів дипломної (магістерської) роботи	
<p>Дотримання графіка виконання дипломної (магістерської) роботи:</p> <p>0 – порушення терміну подання завершеної роботи;</p> <p>1 – систематичне порушення графіка виконання роботи, строків подання на кафедру звіту про переддипломну практику та проходження нормоконтролю;</p> <p>2 – порушення, що призвели до несвоєчасного подання на кафедру роботи для проходження нормоконтролю, але звіт про проходження переддипломної практики було виконано та захищено своєчасно;</p> <p>3 – порушення, що призвели до несвоєчасного подання на перевірку звіту</p>	5

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
про проходження переддипломної практики, але робота була подана на кафедру для проходження нормоконтролю своєчасно; 4 – виконання із незначними порушеннями, але своєчасним поданням на кафедру звіту про переддипломну практику та завершеної роботи; 5 – повне і своєчасне виконання графіка	
Відповідність роботи вимогам нормоконтролю: 0 – зауваження щодо оформлення роботи після проходження нормоконтролю не виправлено, їх кількість більше, ніж 4; 1 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю в роботі залишилися не більше, ніж 4 порушення встановлених правил оформлення; 2 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю в роботі залишилися не більше, ніж 3 порушення встановлених правил оформлення; 3 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю в роботі залишилися 1-2 порушення встановлених правил оформлення; 4 – всі зауваження щодо оформлення роботи після проходження нормоконтролю виправлено; 5 – дотримання всіх правил оформлення на час проведення нормоконтролю	5
Результат зовнішнього рецензування: 0 – негативна рецензія; 1 – позитивна рецензія із більше, ніж 3 зауваженнями; 2 – позитивна рецензія із 3 зауваженнями; 3 – позитивна рецензія із 2 зауваженнями; 4 – позитивна рецензія із 1 зауваженням; 5 – позитивна рецензія без зауважень	5
Разом максимальна кількість балів	55

Студент повинен ознайомитися з відзивом і підготувати відповіді на зауваження керівника та рецензента для захисту дипломної (магістерської) роботи на засіданні ДЕК.

6.5. Зовнішня рецензія

Для одержання незалежної об'єктивної оцінки дипломної (магістерської) роботи здійснюється її зовнішнє рецензування.

У рецензії (додаток Т) відзначається значення дослідження даної теми, її актуальність, наскільки успішно дипломник упорався з розглядом теоретичних і практичних питань. Потім дається розгорнута характеристика кожного розділу дипломної (магістерської) роботи з виділенням позитивних сторін і недоліків.

Якщо рецензія надається представниками організації, за матеріалами або за замовленням якої виконувалася дипломна (магістерська) робота, у ній необхідно відзначити практичну цінність отриманих результатів і стан або перспективи їх впровадження.

Рецензія завершується висновком про загальний рівень роботи і можливість прийняття дипломної (магістерської) роботи до захисту ДЕК.

Вірогідність інформації поданої у рецензії підтверджується особистим підписом рецензента й засвідчується печаткою організації.

6.6. Довідка про впровадження результатів

Довідка про впровадження результатів надається в довільній формі. У ній обов'язково необхідно вказати точну назву теми дипломної (магістерської) роботи та прізвище, ім'я, по батькові її автора.

У тексті довідки необхідно відзначити факт застосування у практичній діяльності реального об'єкта (підприємства, організації або установи) пропозицій та рекомендацій, розроблених дипломником або за його особистою участю. При цьому необхідно чітко вказати перелік та сутність використаного матеріалу, відобразити соціально-економічний або організаційний ефект від впровадження запропонованих рекомендацій.

Зразок довідки про впровадження результатів подано у додатку У.

Вірогідність інформації у довідці підтверджується підписом одного з перших керівників організації або структурного підрозділу й засвідчується печаткою.

6.7. Рішення про допуск дипломної (магістерської) роботи до захисту

Завідувач кафедри вивчає зміст поданого студентом комплексу документів. Якщо подана робота відповідає встановленим вимогам, завідувач підписує роботу і допускає студента до її захисту.

Дипломна (магістерська) робота може бути не допущена до захисту за таких умов:

- робота подана керівнику для складання відзиву з порушенням строків, встановлених графіком виконання дипломної (магістерської) роботи;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затверджена.

6.8. Підготовка доповіді і презентаційних матеріалів

Остаточна оцінка дипломної (магістерської) роботи визначається за результатами її обов'язкового захисту на відкритому засіданні ДЕК.

Студент готує для захисту доповідь та презентаційні матеріали. Сучасною формою презентації результатів дипломного дослідження є електронна презентація з використанням слайдів, підготовлених за допомогою Microsoft Office PowerPoint.

Доповідь має бути стислою, конкретною, з послідовним зверненням до демонстраційних матеріалів.

Зміст доповіді та склад презентаційних матеріалів узгоджується з керівником дипломної (магістерської) роботи.

У структурному відношенні доповідь можна розділити на три частини. Перша частина доповіді у своїх основних моментах повторює вступ до дипломної (магістерської) роботи. Тут обґрунтовується актуальність обраної теми, дається характеристика наукової проблеми, формулюються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Друга, найбільш ємна частина доповіді характеризує у логічній послідовності отримані наукові (теоретичні та практичні) результати, аргументацію розроблених пропозицій. Закінчується доповідь загальними висновками за темою дипломної (магістерської) роботи.

Доповідь має бути узгоджена з графічним матеріалом, який надається всім членам ДЕК та демонструється під час доповіді присутнім за допомогою технічних засобів (мультимедійного проектору). У доповіді необхідно зробити посилання на всі слайди.

Основні результати дослідження бажано представити у вигляді графіків, таблиць, діаграм, які дозволять краще викласти матеріал доповіді.

У складі презентаційних матеріалів корисним є слайд, що коротко характеризує актуальність, мету, завдання, наукову новизну і практичну цінність дипломної (магістерської) роботи, в якому комплексно характеризується загальна схема і логіка дослідження.

Для успішної презентації роботи студенту рекомендується заздалегідь скласти короткі тези (орієнтовно 6-7 сторінок), а також пройти попередній захист.

Попередній захист дипломних (магістерської) робіт організовується за рішенням кафедри. Його мета – здобуття навичок ефективної презентації роботи, раціональний розподіл виділеного на доповідь часу, правильне розміщення акцентів на ключових результатах виконаної роботи.

7. ЗАХИСТ ДИПЛОМНИХ (МАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ

7.1. Порядок захисту дипломної (магістерської) роботи

Присвоєння кваліфікації за спеціальністю «Фінанси і кредит» проводить Державна екзаменаційна комісія за результатами обов'язкового публічного захисту. Захист дипломних робіт проходить на засіданнях ДЕК.

На початку захисту секретар ДЕК коротко повідомляє присутніх про особу дипломника, що буде захищатися, тему його дипломної (магістерської) роботи, висновки керівника та рецензента про доцільність допущення роботи до захисту, можливість присвоєння відповідної кваліфікації та надані ними попередні оцінки.

Для доповіді студенту надається 10–15 хвилин часу. У ході доповіді студент повинен: назвати тему роботи, охарактеризувати проблемну

ситуацію, обґрунтувати прийнятий варіант рішення проблеми, практичну (наукову) значимість результатів і поле ефективного використання наведених рекомендацій.

Крім доповіді захист включає відповіді студента на питання членів ДЕК, а також відзначені у рецензії і відзиві недоліки та зауваження. У своїх відповідях студент повинен продемонструвати знання всіх розділів роботи, достатній рівень теоретичної і професійної підготовки.

7.2. Оцінка дипломної (магістерської) роботи

Критерії оцінювання дипломних (магістерських) робіт є методичним засобом, що використовується ДЕК з метою виявлення відповідності професійних компетенцій студента вимогам освітньо-професійної програми.

Результати захисту обговорюються ДЕК на закритому засіданні.

Підсумкову оцінку дипломної (магістерської) роботи визначає ДЕК, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

Для підсумкового оцінювання дипломних (магістерських) робіт застосовується 100-бальна шкала. Отримана студентом підсумкова оцінка одночасно фіксується у протоколі засідання ДЕК у 100-баловій шкалі, у національній шкалі оцінювання, а також у буквених символах ЕКТС.

Підсумкова оцінка дипломної (магістерської) роботи формується як сума оцінки керівника та оцінки захисту роботи.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час захисту дипломної (магістерської) роботи, становить 45 балів.

У табл. 4 подані рекомендовані кафедрою фінансів критерії та шкала підсумкового оцінювання захисту дипломних (магістерських) робіт, якими може керуватися ДЕК.

Таблиця 4 – Критерії оцінки захисту дипломної (магістерської) роботи ДЕК

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<p><i>Теоретична та практична цінність результатів роботи (рівень узагальнення існуючих теоретичних підходів, методів та методик, використання сучасних та оригінальних методів дослідження, обґрунтованість наукової новизни, глибина аналітичного вивчення стану прояву проблеми на реальному об'єкті, відсутність помилок у розрахунках, наявність наукових публікацій, довідки про впровадження результатів, участь у конференціях)</i></p> <p>2 – результати роботи мають певну теоретичну та практичну цінність, є достатньо обґрунтованими, але не містять наукової новизни;</p> <p>4 – результати роботи мають теоретичну та практичну цінність, обґрунтовані, відповідають стану сучасного вивчення проблеми та дозволяють її ефективно вирішувати з врахуванням особливостей реального об'єкту, окремі результати характеризуються науковою новизною, але не були опубліковані та апробовані;</p> <p>6 – результати роботи мають теоретичну та практичну цінність, обґрунтовані, відповідають стану сучасного вивчення проблеми та</p>	10

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<p>дозволяють її ефективно вирішувати з врахуванням особливостей реального об'єкту, використовувалися сучасні методи дослідження (економіко-математичне моделювання, кореляційно-регресійний аналіз тощо); окремі результати характеризуються науковою новизною та прийняті до впровадження, що підтверджується довідкою з місця проходження переддипломної практики;</p> <p>8 – результати роботи мають теоретичну та практичну цінність, обґрунтовані, відповідають стану сучасного вивчення проблеми та дозволяють її ефективно вирішувати з врахуванням особливостей реального об'єкту, використовувалися сучасні методи дослідження (економіко-математичне моделювання, кореляційно-регресійний аналіз тощо); окремі результати характеризуються науковою новизною та були апробовані на конференціях ДВНЗ «УАБС НБУ»;</p> <p>10 – результати роботи мають теоретичну та практичну цінність, якісно обґрунтовані на основі аналізу статистичних даних, фінансово-економічних показників, а також шляхом вивчення та узагальнення існуючих теоретичних підходів та практичних методик; використовувалися сучасні та оригінальні методи дослідження; окремі результати характеризуються науковою новизною та були опубліковані у наукових виданнях</p>	
<p>Презентація роботи (якість викладення змісту дипломної (магістерської) роботи в доповіді, стиль викладення, мовна грамотність, якість графічного матеріалу)</p> <p>2 – у доповіді лише поверхнево відображено основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об'єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих наукових результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Текст доповіді прочитано. Ілюстративний матеріал не узгоджено з текстом доповіді і не розкриває результати дослідження та проблематику теми. Істотно порушено часовий регламент тривалості доповіді;</p> <p>4 – у доповіді не відображено всі основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об'єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих наукових результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів, але їх склад не повністю розкриває зміст роботи. Студент не володіє вільно темою та матеріалами дослідження (текст доповіді переважно було прочитано). Ілюстративний матеріал неповністю розкриває результати та проблематику дослідження. Слайди узгоджені з текстом доповіді. Додержано часовий регламент тривалості доповіді;</p> <p>6 – у доповіді стисло, конкретно та в логічній послідовності відображено основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об'єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих наукових результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Ілюстративний матеріал неповністю розкриває результати та проблематику дослідження. Слайди узгоджені з текстом доповіді. Додержано часовий регламент тривалості доповіді;</p> <p>8 – у доповіді в логічній послідовності відображено всі основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об'єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих наукових результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Студент</p>	10

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<p>демонструє вільне володіння темою та матеріалами дослідження, грамотно використовує понятійно-категоріальний апарат, методи дослідження, графічний матеріал. Перевищено часовий регламент тривалості доповіді;</p> <p>10 – у доповіді стисло, конкретно та в логічній послідовності відображено всі основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об'єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих наукових результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Студент демонструє вільне володіння темою та матеріалами дослідження, грамотно використовує понятійно-категоріальний апарат, методи дослідження, графічний матеріал. Слайди узгоджені з текстом доповіді. Додержано часовий регламент тривалості доповіді</p>	
<p><i>Відповіді на поставлені запитання, вміння вести наукову дискусію (вміння студента стисло, змістовно, переконливо, аргументовано відповідати на поставлені запитання, а також на зауваження керівника і рецензента)</i></p> <p>0 – студент не надав відповіді на поставлені запитання та зауваження;</p> <p>5 – відповіді на запитання носили поверхневий характер, мали місце помилки, що вказували на нерозуміння теоретичних та практичних аспектів теми роботи;</p> <p>10 – студент відповів на запитання та зауваження з допущенням незначних помилок або неточностей, не зміг аргументовано довести власну точку зору;</p> <p>15 – відповіді були правильними, але в аргументації було допущено окремі неточності, які було з'ясовано в результаті наукової дискусії;</p> <p>20 – студент стисло та аргументовано відповів на запитання, а також на зауваження керівника і рецензента. Виявив вміння висловлювати власну думку та вести наукову дискусію;</p> <p>25 – студент стисло, змістовно, переконливо, аргументовано відповів на запитання, а також на зауваження керівника і рецензента. Виявив вміння аргументовано висловлювати власну думку та вести наукову дискусію</p>	25

Додатково може враховуватися успішність студента за відомостями наданими деканатом факультету.

Оцінка захисту дипломної (магістерської) роботи за кожним критерієм формується як середня арифметична проста з оцінок, виставлених членами ДЕК.

Загальна оцінка захисту дипломної (магістерської) роботи визначається як сума балів, отриманих за кожним з передбачених критеріїв.

Переведення результатів 100-бального оцінювання у 4-балову і літерні символи ЕКТС здійснюється за таблицею відповідності (табл. 5)

Таблиця 5 – Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЕКТС

Оцінка за системою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (дуже добре)
C	74-81	4 (добре)
D	64-73	3 (задовільно)
E	60-63	3 (достатньо)
FX	35-59	2 (незадовільно) з можливістю повторного захисту
F	0-34	2 (неприйнятно) з обов'язковим повторним виконанням дипломної (магістерської) роботи

Рішення про присвоєння студенту кваліфікації за спеціальністю «Фінанси і кредит» і про загальну оцінку роботи ухвалюється на закритому засіданні ДЕК відкритим голосуванням.

Результати засідання ДЕК оголошуються його головою в день захисту після оформлення протоколу засідання ДЕК.

ДОДАТОК А
ФОРМА ЗАЯВИ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ
(МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Завідувачу кафедри фінансів

Науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові
 студента _____ курсу групи _____
 спеціальності _____
назва спеціальності

обліково-фінансового факультету
 Української академії банківської справи
 МОН України

Прізвище, ім'я, по батькові студента у родовому відмінку
 телефон _____
номер телефону, за яким при потребі можна
зв'язатися із студентом

Заява

Прошу дозволити мені виконання дипломної роботи на тему «_____»

_____»
Назва теми дипломної роботи
 за матеріалами _____
Назва підприємства, організації, установи

З графіком виконання дипломної роботи ознайомлений (а).

_____
 Дата написання заяви

_____
 Підпис студента

ПОГОДЖЕНО

СХВАЛЕНО

Керівник дипломної роботи

Завідувач кафедри

_____
 Посада, ПІП, дата, підпис

_____
 Дата, підпис

ДОДАТОК Б
ФОРМА ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-
Міністерство освіти і науки України
Українська академія банківської справи
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
д.е.н., професор
_____ П.І.П.
“ ____ ” _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
на здобуття освітнього ступеня “магістр”
(спеціальність 8.03050801 “Фінанси і кредит”)
студенту _____ курсу, групи _____
номер курсу _____ шифр групи _____

_____

прізвище, ім'я, по-батькові студента

1. Тема роботи _____
- _____
- затверджена наказом по академії від “ ____ ” _____ 20__ року № _____
2. Строк подання студентом закінченої роботи “ ____ ” _____ 20__ року
3. Мета дипломної роботи _____
- _____
4. Об'єкт дослідження _____
- _____
5. Предмет дослідження _____
- _____
6. Дипломна робота виконується на матеріалах _____
- _____
7. Орієнтовний план дипломної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети
- Розділ 1 _____
- _____
- Назва – термін подання
- У розділі 1 _____

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

Розділ 2 _____

Назва – термін подання

У розділі 2 _____

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

Розділ 3 _____

Назва – термін подання

У розділі 3 _____

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент

8. Консультації по роботі:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			
III			

9. Дата видачі завдання: “ ____ ” _____ 20__ року

Керівник дипломної роботи

_____ Підпис

_____ Ініціали, прізвище

Завдання до виконання одержав

_____ Підпис

_____ Ініціали, прізвище

ДОДАТОК В
ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-
Міністерство освіти і науки України
Українська академія банківської справи
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра фінансів

Дипломна робота

на тему: **ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА
ПРИЙНЯТТЯ ФІНАНСОВО- ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ**

освітній ступінь “магістр”

Виконав студент 6 курсу, групи МФ-__
Спеціальності 8.03050801 “Фінанси і
кредит”

Іванов С. П.

Керівник: к.е.н., доцент Петров М. М.
(науковий ступінь, вчене звання)

Суми – 20__ рік

ДОДАТОК Г

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-

РЕФЕРАТ

дипломної роботи на тему:

“ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПРИЙНЯТТЯ
ФІНАНСОВО- ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ”

студента _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Актуальність теми дипломної роботи у сучасних умовах оподаткування є одним із найважливіших інструментів регулювання економічних процесів, за допомогою яких держава формує систему фінансових відносин із суб'єктами господарювання. Оскільки податки як примусові платежі зменшують обігові кошти підприємств, то останні зацікавлені у розробці і вживанні певних заходів щодо зменшення їх негативного впливу на власну фінансово-господарську діяльність, а також прийнятті ефективних управлінських рішень щодо вибору стратегії розвитку з урахуванням податкового чинника.

Мета дипломної роботи є розвиток теоретичних і практичних основ оподаткування підприємства, впливу податків на прийняття фінансово-господарських рішень, а також розробка пропозицій по їх удосконаленню.

Об'єкт дослідження є механізм оподаткування підприємства та його вплив на прийняття фінансово-господарських рішень. Дипломна робота виконана на матеріалах ТОВ “Сумитеплоенерго”.

Предмет дослідження є фінансові відносини, які виникають в процесі оподаткування підприємств.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувались загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. У процесі дослідження історичних аспектів функціонування податку на прибуток використано метод наукової абстракції; для дослідження ролі та сутності

податку на прибуток підприємств – методи якісного аналізу і синтезу, індукції і дедукції; для характеристики структури і динаміки фінансових відносин між суб'єктами господарювання і державою у процесі справляння податку на прибуток – методи кількісного аналізу економічних показників (спостереження, порівняння, групування, структурування та узагальнення); для дослідження впливу оподаткування прибутку підприємств на їх інвестиційну поведінку і доходи бюджету – кореляційно-регресійний аналіз та економіко-математичне моделювання.

Інформаційна база дипломної роботи є законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють податкові процеси в Україні; монографічні дослідження і наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів; статистичні матеріали та результати одноразових статистичних спостережень Державного комітету статистики України; звітні та оперативні дані Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Національного банку України; аналітичні доповіді, результати опитування проведені міжнародними фінансовими інститутами (Міжнародний Валютний Фонд, Світовий Банк); електронні ресурси світової мережі Internet.

Основний науковий результат роботи полягає у наступному 1) набуло подальшого розвитку визначення поняття “оподаткування підприємств” як встановлений процес нарахування і сплати податків і зборів у відповідності з нормами чинного законодавства (стор. 12); 2) сформовано алгоритм системного аналізу, який включає в себе декілька етапів оцінки доцільності переходу на спрощену систему оподаткування підприємства (стор. 69-75); 3) обґрунтована система податкового планування підприємства, яка здатна достатньою мірою мінімізувати ризики, що виникають у зв'язку з оподаткуванням господарської діяльності ТОВ “Сумитеплоенерго” (стор. 82-29).

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Сформульовані у дипломній роботі теоретичні узагальнення та практичні рекомендації спрямовані на підвищення ефективності оподаткування підприємств. Пропозиції щодо організації податкового планування

впроваджено у діяльність ТОВ “Сумитеплоенерго” (довідка від 10.04.2012 № 224).

Результати апробації основних положень дипломної роботи. Результати роботи доповідалися та обговорювалися на XIV щорічній науково-практичній конференції студентів “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє” (22 квітня 2012 р., УАБС НБУ, м. Суми). Основні положення, найважливіші висновки і результати дипломної роботи викладено у 2 наукових працях.

Ключові слова: податок, оподаткування, податкова система, податкова політика, податкове планування, єдиний податок.

Основний зміст дипломної роботи викладено на ___ сторінках, у тому числі список використаних джерел з ___ найменувань, який розміщено на ___ сторінках. Робота містить ___ таблиць, ___ рисунків, а також ___ додатків, які розміщені на ___ сторінках.

Рік виконання дипломної роботи – 20__ рік

Рік захисту роботи – 20__ рік

ДОДАТОК Д

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ*-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-***ЗМІСТ***Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5*

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ...	9
1.1 Економічна сутність податків та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.	9
1.2 Класифікація податків	17
1.3 Характеристика системи оподаткування підприємств	25
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТОВ “СУМИТЕПЛОЕНЕРГО”	36
2.1 Загальна характеристика підприємства	36
2.2 Аналіз фінансового стану підприємства	41
2.3 Оцінка рівня оподаткування підприємства та його впливу на прийняття фінансово-господарських рішень	52
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	66
3.1 Напрямки використання спрощеної системи оподаткування за єдиним податком на підприємстві	66
3.2 Шляхи підвищення ефективності оподаткування підприємства на основі впровадження податкового планування	79
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	103

ДОДАТОК Е

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТОРІНКИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

--- границя верхнього колонтитулу сторінки ---

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Економічна сутність податків та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Нагальною потребою сьогодення є забезпечення збалансованого розвитку всіх підсистем суспільства, гармонізації інтересів різноманітних соціальних та бізнесових верств його, створення міцного економічного базису для інтеграції в світову економічну систему. Одне із основних місць у цьому процесі займає реформа податкової системи як головного інструменту поживлення ділової активності населення, засобу формування національного багатства та забезпечення суспільного відтворення загалом.

--- продовження викладу змісту підрозділу 1.1 ---

Таким чином, у процесі еволюції світової фінансової думки формувались різноманітні підходи до визначення суті податків, які фактично виступали основою державної податкової політики на кожному історичному етапі розвитку економічних відносин, згідно з якими податки характеризуються виходячи з їх суспільного та матеріального змісту.

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

1.2 Класифікація податків

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

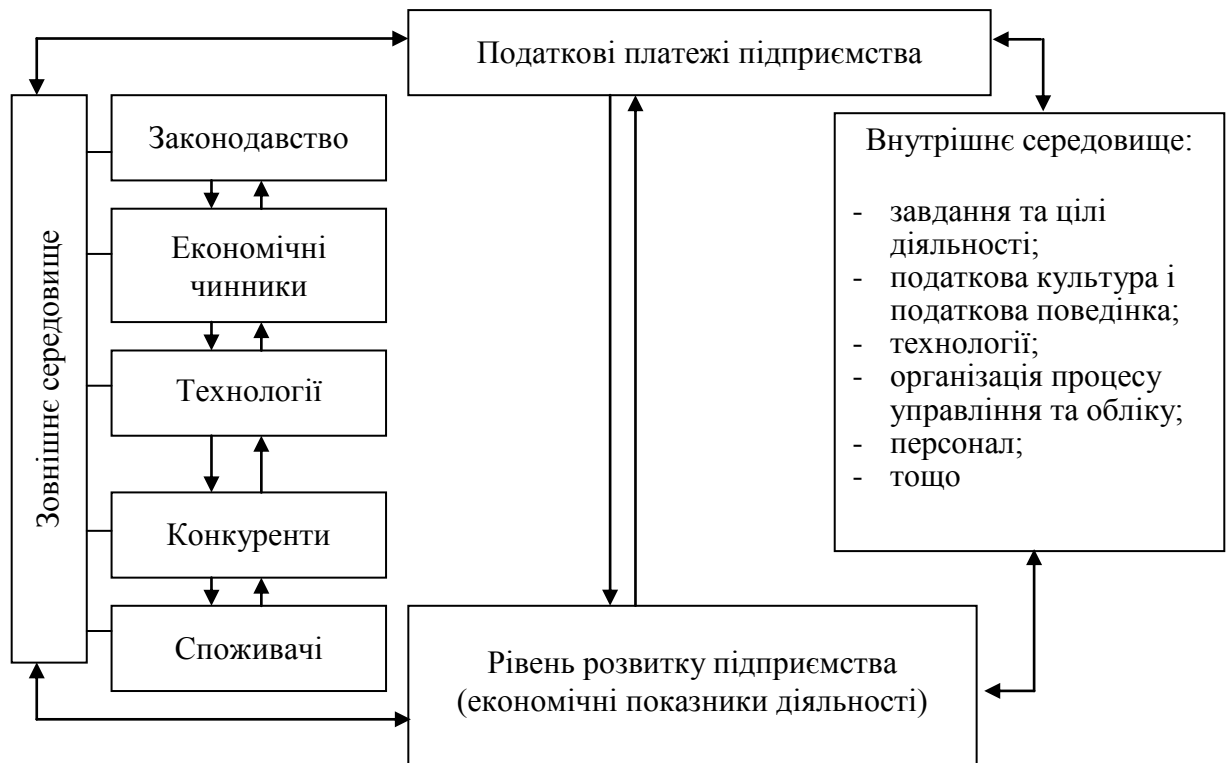
Ефективне управління оподаткуванням вимагає чіткої систематизації видів податків за основними класифікаційними ознаками.

ДОДАТОК Ж

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ

Взаємний вплив податкових параметрів, чинників зовнішнього та внутрішнього середовища та показників фінансово-економічного розвитку підприємств схематично подано на рисунку 1.1.

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Рисунок 1.1 – Взаємний вплив податкових платежів і показників

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Вплив чинників зовнішнього середовища пов'язаний насамперед з тим, що держава не може ввести паушальні податки, і на практиці всі податки вносять певні зміни в економічну поведінку суб'єктів господарської діяльності. При цьому платники податків прагнуть, по-перше, перекласти податковий тиск на інших, а по-друге, уникнути податків. Але так чи інакше, це позначається на всіх суб'єктах фінансової системи держави.

ДОДАТОК И ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ

-//- Аркуш, на якому розміщена перша частина таблиці -//-

Інформація про основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ “Сумитеплоенерго” за 2008-2012 рр.

Показник	Рік					Відхилення (+;-) 2012 р. до:	
	2008	2009	2010	2011	2012	2008 р.	2011 р.
Дохід від реалізації продукції (послуг)	9823	10826	13327	14065	16000	6177	1935
Чистий дохід від реалізації продукції	8184	9061	11131	11719	13333	5149	1614
Валовий прибуток	3001	3163	4035	3309	4254	1253	945

-//- Перехід на іншу сторінку -//-

-//- границя верхнього колонтитулу аркушу, на якому розміщено продовження таблиці -//-

Продовження таблиці 2.2

Показник	Рік					Відхилення (+;-) 2012 р. до:	
	2008	2009	2010	2011	2012	2008 р.	2011 р.
Чистий прибуток	879	779	1241	486	1309	430	823
Середньорічна вартість активів	7958	8528	8976	9331	10218	2260	887
Середньорічна вартість власного капіталу	6190	6049	6197	6678	7576	1386	898

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Дохід від реалізації товарів у 2012 р. зменшився порівняно з ...

ДОДАТОК К ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ФОРМУЛ

Вигідність обрання ставок єдиного податку з урахуванням фактора уточнення суми виручки від реалізації на складову ПДВ прийме вигляд:

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

$$6\% \times B + (ПЗ - ПК) = 10\% \times B + E_{\text{д}} \quad (3.1)$$

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

де B – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з ПДВ, яка надійшла на поточний рахунок або в касу, грн.;

$ПЗ$ – податкові зобов'язання з ПДВ, грн.;

$ПК$ – податковий кредит з ПДВ, грн.;

$E_{\text{д}}$ – додатковий ефект, грн.

Один пустий рядок: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

На етапі розрахунку економічних показників доцільності переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, порівнюють показники податкових платежів, які підприємство повинне було б сплатити, знаходячись на загальній системі оподаткування, з податковими зобов'язаннями, що виникають при сплаті єдиного податку.

ДОДАТОК Л

ВРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

1. Бечко П. К. Основи оподаткування : навчальний посібник / П. К. Бечко, О. А. Захарчук ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во аграрної політики України, Уманський держ. аграрний ун-т. – К. : ЦУЛ, 2009. – 168 с.
2. Булгакова Л. Н. Управление финансово-хозяйственной деятельностью предприятия : монография / Л. Н. Булгакова. – М. : Перспектива, 2002. – 175 с.

-//- продовження списку використаних джерел -//-

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Книга одного автора

Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: Теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / Л. О. Лігоненко ; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. торговельно-економ. ун-т. – [Б. м. : б. и.], 2001. – 580 с.

Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навчальний посібник / Г. О. Крамаренко ; Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К. : ЦНЛ, 2003. – 224 с.

Книга авторського колективу у складі від двох до чотирьох осіб

Лігоненко Л. О. Управління грошовими коштами торговельного підприємства : навчальний посібник / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ковальчук ; Мін-во освіти і науки України, Київський держ. торговельно-економ. ун-т. – К. : КДТЕУ, 1998. – 156 с.

Ковалев А. И. Анализ финансового состояния предприятия :

монографія / А. И. Ковалев, В. П. Привалов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1997. – 192 с. – (Библиотека хозяйственного руководителя).

Шеремет А. Д. Методика финансового анализа : учебно-практическое пособие / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2001. – 208 с. – (Высшее образование).

Книга п'яти і більше авторів

Риск-менеджмент инноваций : монография / Т. А. Васильева, О. Н. Диденко, А. А. Епифанов [и др.]. – Сумы : Деловые перспективы, 2005. – 260 с.

Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А. О. Єпіфанов, Н. А. Дехтяр, Т. М. Мельник [та ін.] ; ред. А. О. Єпіфанов. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.

Книга, видана без автора

Фінансовий менеджмент : підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ; ред. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

Словники, довідники

Україна у цифрах у 2008 році : статистичний збірник / Держ. комітет статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2009. – 260 с.

Большой экономический словарь. 25 000 терминов / ред. А. Н. Азрилян. – 6-е изд., доп. – М. : Ин-т новой экономики, 2004. – 1376 с.

Багатотомні видання

Основы финансового менеджмента : в 2 т. Т. 1 / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 592 с. – (Библиотека финансового менеджера).

Законодавчі та нормативні документи

Закон України про пенсійне забезпечення : офіційне видання / Україна. Верховна Рада. – К. : Парламентське вид-во, 1998. – 56 с. – (Закони України).

Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 [Електронний ресурс] / Правові системи НАУ. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0014665-06> – 29.09.2010. – Назва з екрана.

Дисертації, автореферати

Пластун О. Л. Розвиток системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва : дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / О. Л. Пластун ; Держ. вищий навчальний заклад “УАБС НБУ”. – Суми : [Б. В.], 2007. – 250 с.

Матвієнко П. В. Розвиток грошово-кредитних відносин у трансформаційній економіці України : автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 – Фінанси, грошовий обіг і кредит / П. В. Матвієнко ; Київський нац. економічний ун-т. – К. : [Б. В.], 2004. – 19 с.

Стаття з газети чи журналу

Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 90–100.

Гриценко Л. Л. Контролінг грошових потоків підприємств / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. В. Роєнко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3. – С. 148–155.

Складова частина книги

Школьник І. О. Роль банків у процесі формування національної моделі фінансового ринку / І. О. Школьник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (22–23 листопада 2007 р.) : у 2 т. : Т. 1. – С. 106–108.

Електронні ресурси

Архів статистичної інформації [Електронний ресурс] / Головне

управління статистики в Сумській області // Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.sumystat.sumy.ua/archiv.html>. – 08.05.2010. – Назва з екрана.

ДОДАТОК М ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКА

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-

Додаток А

Систематизація наукових підходів щодо трактування категорій та понять
теорії оподаткування

Два пусті рядки: розмір шрифту – 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5

Таблиця А.1 – Класифікація підходів до визначення сутності податків

Критерій поділу	Автор	Зміст теоретичного підходу
Суспільний зміст, суспільне призначення	В. Федосов [12]	Податки є специфічною формою, підсистемою виробничих відносин, відносин економічного базису. Вони виражають частину відносин, що виникають на стадії розподілу в процесі розширеного відтворення, мають вторинний, похідний, перерозподільний
	Б. Болдирев [4]	Податки, беручи участь в процесі перерозподілу нової вартості, виступають ... специфічною формою виробничих відносин. Специфічна форма виробничих відносин податків формує їх суспільний зміст. Суспільний зміст податків дає можливість пізнання їх глибинної сутності, дозволяє розкрити внутрішній зміст

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки з продовженням додатку -//-

Продовження таблиці А.1

Критерій поділу	Автор	Зміст теоретичного підходу
Матеріальний зміст	Л. Окунева [33]	Податки – обов'язкові платежі фізичних і юридичних осіб, що стягуються державою для утримання публічної влади
	А. Вагнер [27]	Податки – це обов'язкові платежі приватних господарств для покриття витрат держави

ДОДАТОК Н

ПРИКЛАД АНОТАЦІЇ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

АНОТАЦІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
студента Іванова П. О. на тему "Інвестиційна привабливість регіону"

Актуальність дослідження проблеми оцінки та забезпечення інвестиційної привабливості регіонів зумовлена високою диференціацією рівня соціально-економічного розвитку між областями України та посиленням міжрегіональної конкуренції щодо залучення обмежених внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів.

У розділі 1 роботи узагальнено сучасні теоретичні погляди щодо сутності, значення та механізму формування інвестиційної привабливості регіону, подано порівняльний аналіз методів її оцінки, а також досліджено теоретичні основи формування та реалізації регіональної інвестиційної політики. У розділі 2 подана загальна фінансово-економічна характеристика Сумської області, в якій зосереджено увагу на вивченні стану та динаміки основних факторів формування інвестиційної привабливості цього регіону, проаналізовані інвестиційний потенціал та інвестиційна активність суб'єктів господарювання; здійснена порівняльна оцінка інвестиційної привабливості області в системі регіонів України. У розділі 3 розроблені загальні рекомендації щодо удосконалення системи управління формуванням інвестиційної привабливості регіону; визначені галузеві пріоритети активізації інвестування, реалізація яких сприятиме кращій реалізації наявного інвестиційного потенціалу та підвищенню інвестиційної привабливості регіону.

Наукова новизна дипломної роботи полягає в розвитку основних теоретичних і прикладних засад управління інвестиційною привабливістю регіонів та складається з таких основних положень: 1) обґрунтовано необхідність розмежування поняття інвестиційного клімату і інвестиційної привабливості регіону; запропоновано трактувати інвестиційну привабливість регіону як суб'єктивну оцінку потенційним інвестором умов інвестиційного клімату (с. 12-25); 2) систематизовано цілі різних суб'єктів регіональної економіки в оцінках інвестиційної привабливості регіону (с. 19-21); 3) запропоновано удосконалення методики оцінки та побудови рейтингу інвестиційної привабливості областей України, яка передбачає визначення середньої геометричної з стандартизованих значень оптимізованого переліку чинників інвестиційної привабливості (с. 71-81).

Робота виконана з використанням сучасних програмних засобів та комп'ютерних технологій обробки інформації, а саме: оформлення текстової частини роботи виконано у текстовому редакторі MS Word; обробку статистичних даних, розрахунок аналітичних показників, побудову рейтингу інвестиційної привабливості, регресійне вивчення залежності обсягів інвестування, побудову різних типів діаграм – за допомогою засобів табличного процесору MS Excel; необхідні науково-теоретичні, статистичні та аналітичні матеріали частково отримані з мережі Internet.

Робота була рецензована та позитивно оцінена фахівцями Сумського обласного управління статистики (довідка про впровадження).

Результати роботи не публікувалися та не доповідалися на конференціях.

ДОДАТОК П
ФОРМА ДОВІДКИ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НОРМОКОНТРОЛЮ

ДОВІДКА
про проходження нормоконтролю дипломної роботи
студента(ки) групи _____
шифр групи

_____
Прізвище, ім'я, по батькові студента

Структурні елементи	Зауваження
Зміст	
Нумерація сторінок	
Розділи, підрозділи	
Таблиці	
Ілюстрації	
Формули	
Додатки	
Список використаних джерел	

Загальний висновок _____

« _____ » _____ 20____ р.

_____
Підпис контролера

_____
Ініціали, прізвище контролера

ДОДАТОК Р

ПРИКЛАД ВІДЗИВУ КЕРІВНИКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

ВІДЗИВ

на дипломну роботу на здобуття освітнього ступеня
магістра зі спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит»
студента 6 курсу гр. МФ-01
обліково-фінансового факультету денної форми навчання
Української академії банківської справи
Іванова Івана Івановича
на тему «Управління дебіторською заборгованістю та розробка комплексу
заходів щодо її оптимізації»

Ефективність системи управління дебіторською заборгованістю підприємств визначає стан розрахункової дисципліни суб'єктів господарювання у країні. Зростання дебіторської заборгованості підприємств понад обсяги, зумовлені динамікою реалізації продукції та послуг, погіршення її якості та ліквідності спричиняє зниження їх поточної та перспективної платоспроможності, сприяє виникненню кризових явищ. Тому тема даної дипломної роботи є актуальною і має важливе практичне значення.

У роботі досить послідовно і повно досліджено основні теоретичні та прикладні аспекти зазначеної теми, зокрема, з'ясовано сутність дебіторської заборгованості, розглянуто фінансово-економічні особливості організації її руху на підприємстві, досліджено її форми та види за основними класифікаційними ознаками, представлена загальна характеристика методичних підходів до аналізу даної заборгованості і формування підприємством політики управління нею.

На основі зібраного фактичного матеріалу за 5 років діяльності ТОВ „Ворожба” Іванов І. І. провів загальну оцінку його поточного фінансового стану, здійснив докладний аналіз структури і динаміки дебіторської заборгованості підприємства, її якості та ліквідності, ефективності використання.

Багато уваги у роботі відведено розробці комплексу заходів щодо удосконалення управління дебіторською заборгованістю на об'єкті дослідження. Зокрема, запропоновано створення спеціального відділу управління дебіторською заборгованістю, розроблено і обґрунтовано основні організаційно-економічні засади його ефективного функціонування, досліджено можливість використання сучасних методів рефінансування, за допомогою розрахунку ефективності обґрунтовано необхідність впровадження системи знижок покупцям продукції за оперативність розрахунків. Автором удосконалено з врахуванням особливостей фінансової звітності в Україні підхід російських авторів до оптимізації дебіторської

заборгованості, заснований на взаємній узгодженості строків та обсягів платежів дебіторів з умовами погашення кредиторської заборгованості, приведені відповідні розрахунки за матеріалами підприємства.

Реалізація розроблених рекомендацій, на нашу думку, дозволить керівництву підприємства у перспективі поліпшити його фінансовий стан. Удосконалена автором методика оптимізації дебіторської заборгованості може бути використана у фінансовому менеджменті підприємств України.

Тема дипломної роботи розкрита досить повно, послідовно. Робота містить елементи наукової новизни у частині узагальнення існуючих підходів щодо трактування сутності дебіторської заборгованості, а також запропонованої методики оптимізації обсягів боргів дебіторів. Отримані результати були розміщені на сайті інтернет-конференції студентів УАБС.

Дипломна робота Іванова Івана Івановича на тему «Управління дебіторською заборгованістю та розробка комплексу заходів щодо її оптимізації» відповідає нормативним вимогам щодо змісту та оформлення дипломних робіт освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 8.03050801 – «Фінанси і кредит» і може бути рекомендована до захисту.

Керівник дипломної роботи,
канд. екон. наук., доцент

І. М. Петров

ДОДАТОК С

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-

Міністерство освіти та науки України
Українська академія банківської справи
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра фінансів

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Студента _____
Прізвище, ім'я та по батькові

Група _____ курс _____ спеціальність _____
Шифр групи   Номер курсу   Шифр та назва спеціальності

обліково-фінансового факультету, денної (заочної) форми навчання

Тема дипломної роботи _____

1. Оцінка керівника та консультанта дипломної роботи

Критерій оцінювання	Кількість балів
I. Оцінювання змістовних аспектів керівником дипломної роботи	
Загальний рівень розкриття теми в дипломній роботі	
Теоретична цінність отриманих результатів	
Практична цінність отриманих результатів	
Наявність логічної послідовності і наукового стилю викладу матеріалу дослідження	
II. Оцінювання організаційних аспектів керівником дипломної роботи	
Дотримання графіка виконання дипломної роботи	
Відповідність дипломної роботи вимогам нормоконтролю	
Результат зовнішнього рецензування дипломної роботи	

Недоліки та зауваження, аргументація оцінки: _____

_____

_____

_____

_____

_____

Керівник

_____
Науковий ступень, вчене звання, посада

_____
Підпис

_____
Ініціали, прізвище

2. Оцінка захисту дипломної роботи ДЕК

Критерій оцінювання	Кількість балів
Теоретична та практична цінність результатів	
Презентація роботи	
Відповіді на поставлені запитання, вміння вести наукову дискусію	

3. Відомості, що вносяться до протоколу роботи Державної екзаменаційної комісії

Оцінка, балів		Загальна оцінка		
керівника та консультанта	захисту ДЕК	за 100- бальною шкалою	за 4-х бальною шкалою	за системою ECTS

Завідувач кафедри

_____

Підпис

_____

Ініціали, прізвище

Секретар ДЕК

_____

Підпис

_____

Ініціали, прізвище

ДОДАТОК Т

ПРИКЛАД ЗОВНІШНЬОЇ РЕЦЕНЗІЇ

-//- границя верхнього колонтитулу сторінки -//-

Рецензія

**на дипломну роботу на здобуття освітнього ступеня
магістра зі спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит»
студентки 6 курсу групи МФ-01
обліково-фінансового факультету денної форми навчання
Української академії банківської справи
Марченко Інни Іванівни на тему:
«Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств»**

Дослідження джерел фінансового забезпечення підприємств сільського господарства свідчать про певні особливості, зокрема використання значної частки боргових зобов'язань, у тому числі отриманих у вигляді фінансового і товарного кредитів. Дані види фінансування становлять найбільшу питому вагу серед усіх джерел, особливо важливу роль вони відіграють для фінансування поточної діяльності підприємств. Однак фінансовий стан діяльності значної частини підприємств цієї галузі є незадовільним, тому розглядати їх як позичальників виключно банківських установ досить важко. Разом з тим специфіка їх діяльності вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів, що зумовлює необхідність пошуку інших джерел фінансування. Тому розгляд особливостей кредитування сільськогосподарських підприємств є актуальним і характеризується практичним спрямуванням.

У роботі повно і послідовно викладені теоретичні основи кредитування підприємств України, зокрема досліджено сутність кредиту, його функції та види відповідно до основних класифікаційних ознак; також вивчені основні методичні підходи щодо оцінки кредитоспроможності позичальників. Слід звернути увагу, що досить цікавим елементом даного розділу є дослідження закордонного досвіду кредитування сільськогосподарських товаровиробників, що є своєчасним з врахуванням потреби удосконалення діючої системи кредитування підприємств агропромислового комплексу України.

Враховуючи галузеві особливості підприємств сільського господарства, автором приділена значна увага дослідженню їх виробничо-господарської діяльності. При цьому автором узагальнені та проаналізовані дані як по підприємствах України, так і Сумської області. Також у другому розділі автором, Марченко І. І., проаналізовано сучасний стан банківського обслуговування сільськогосподарських підприємств, як в цілому по Україні, так і в межах кредитних угод. На підставі проведеного аналізу автором виявлені та конкретизовані основні специфічні риси банківського кредитування сільськогосподарських підприємств.

Враховуючи недоступність банківських кредитів для значної кількості сільськогосподарських підприємств, значна увага зосереджена на створенні

системи кредитної кооперації, центром якої в майбутньому повинен стати кооперативний банк. Також, на нашу думку, достатньо цікавими є пропозиції автора щодо використання форвардних операцій у процесі кредитування сільськогосподарських підприємств.

Тема дипломної роботи розкрита досить повно. Завдання до розрахунково-аналітичної частини виконане у повному обсязі. Розгляд основних питань теми проведений з застосуванням необхідного фактичного і статистичного матеріалу.

Робота відповідає всім нормативним вимогам, що висуваються до змісту дипломних робіт і заслуговує оцінки «відмінно» та може бути рекомендована до захисту, а її автор, Марченко Інна Іванівна, заслуговує присвоєння освітнього ступеня магістр за спеціальністю 8.03050801 «Фінанси і кредит».

Рецензент:

_____

Посада, науковий ступень, вчене звання

_____

Підпис

_____

Ініціали, прізвище

Увага: підпис рецензента обов'язково завіряється печаткою установи

ДОДАТОК У
ПРИКЛАД ДОВІДКИ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

На фірмовому бланку

В. о. ректора Української академії
банківської справи
д.е.н., професору Козьменку С. М.

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

Виконана студентом 6 курсу групи МФ-01 обліково-фінансового факультету Української академії банківської справи Івановим Петром Олеговичем дипломна робота зі спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит» на тему «Інвестиційна привабливість регіону» має практичну значущість, оскільки запропоновані методичні підходи проведення оцінки інвестиційної привабливості регіонів і побудови рейтингу інвестиційної привабливості видів економічної діяльності дозволяють підвищити ефективність обґрунтування інвестиційних програм розвитку регіонів України. Зазначені пропозиції плануються до впровадження в роботі фінансового управління обласної державної адміністрації у Сумській області.

Посада уповноваженої особи із зазначенням
назви підприємства, установи, організації

Підпис

Ініціали, прізвище

Увага: довідка може бути виконана не на фірмовому бланку, якщо підпис буде завіреним печаткою підприємства (установи, організації)